

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΣΤ'

Συνδρομή ἑτήσια: Ἐν Ἑλλάδι πρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρ. 20. - Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ
 1 Γαυρουκίου, 15 Ἰανουαρίου. Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ: Γραφεῖον Διευθ.: Ἐκτὸς τῆς λίσπης. Πανεπιστημίου 39. 11 Σεπτεμβρίου 1883

Ἀ κατωτέρω βιογραφικαὶ σημειώσεις περὶ τῶν ἐν τῷ Λυκείῳ ἔτιον καὶ τῷ Πανεπιστημίῳ σπουδῶν τοῦ Γλαδ-
 στωνος ἐσταυρολογήθησαν ἐκ μακροῦ ἄρθρου, δημοσιευ-
 θέντος ἐν τῇ «Βρετανικῇ Ἐπιθεωρήσει».

Ἐφημερικὴ καὶ νεανικὴ ἡλικία ΤΟΥ ΓΛΑΔΣΤΩΝΟΣ

Α'.

Ἐν τῷ Λυκείῳ.

Ὁ Οὐίλιαμ Ἐθαρ Γλαδστων ἐνεγράφη εἰς τὸ Λύκειον τοῦ ἔτιον τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1821, μετὰ τοὺς δύο πρεσβυτέρους αὐτοῦ ἀδελφούς, Θωμᾶν καὶ Ρόβερτσον, ὄντας ἤδη μαθητὰς τῆς σχολῆς ταύτης. Ὁ Θωμᾶς ἦτο ἐν τῇ πέμπτῃ τάξει, ἐδέησε δὲ μετὰ μικρὸν ὁ Οὐίλιαμ νὰ γείνη θεράπων (fag) αὐτοῦ. Ὅτε τὸ λεωφορεῖον τοῦ Λονδίνου ἐκόμισε τοὺς τρεῖς ἀδελφούς ἄχρι τῆς πύλης τοῦ Christopher-Inn, βραχὺ ὑπελείπετο αὐτοῖς διάστημα ὅπως μεταβῶσιν εἰς τὸ ἐσκευασμένον ξενοδοχεῖον, κείμενον ἀκριβῶς πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τῆς ὁδοῦ. Τὸ ξενοδοχεῖον τοῦτο, ὅπερ διηύθυνε γυνὴ τις, ἡ μίστρας Σχούρεϋ ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν φοιτητῶν τοῦ Λυκείου ὡς ἐπιζήλιον οἶκημα ἐνεκα τῆς γεινιχίας αὐτοῦ πρὸς τὸ περιβή-
 τον πανδοχεῖον, τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Christopher Inn. Ἐν τούτοις ἦτο χειρίστον πρὸς σπουδὴν καταλύμα καὶ θαυμασμοῦ ἄξιος εἶνε ὁ Γλαδστων κατορθώσας νὰ μελετήσῃ ἐν τοιαύτῳ τόπῳ. Τὰ λεωφορεῖα, τὰ ὀχήματα, παν-
 τὸς εἶδους ἀμαξαὶ προσήλαυνον εἰς Christo-
 pher-Inn ἐκ τῶν τεσσάρων σημείων τοῦ ὀρι-
 ζόντος τὴν παρασκευὴν, ἡμέραν ἀγορᾶς εἰς ἔτιον, συνέρρου ἐκ τῶν περὶ πάντας οἱ κτη-
 ματαῖαι καὶ γεωργοί, οἱ κτηνέμποροι ἦγον πρὸς πώλησιν τὰ κτήνη των, χωρικαὶ ἤρχοντο ὅπως μισθωθῶσιν ὡς θεραπαινίδες. Οἱ ἐν τῷ ξενοδο-

χεῖῳ τοῦ Σχούρεϋ οἰκοῦντες σπουδασταὶ ὑπὸ τὰ παράθυρα αὐτῶν εἶχον θέαμα ποικίλον ἄμα καὶ θορυβῶδες, πλειστάκις δὲ ὁ ὕπνος αὐτῶν ἐ-
 παράσσετο ἐκ τῶν παραφώνων ἁσμάτων τῶν ἐξ-
 ερχομένων ἐκ τοῦ coffee-room μετὰ τὰ κυνηγε-
 τικὰ δεῖπνα. Προσθέσατε εἰς ταῦτα τὰς κραυ-
 γὰς τῶν ἐφημεριδοπωλῶν, τῶν μακροῦς ἐρυ-
 θρούς ἐπενδύτας φορούντων καὶ κέρας ἐν τῇ
 χειρὶ κρατούντων, οἵτινες ὅταν εἰς τὰ φύλ-
 λα των ὑπῆρχεν εἰδησίς τις πολὺ κινουσα τὸ
 ἐνδιαφέρον, ἔτρεχον σαλπίζοντες καὶ προσφέ-
 ροντες τὰς εἰδικὰς ἐκδόσεις τῶν Kaiρῶν καὶ
 τῶν Ἡμερησίων Χρονικῶν πρὸς ἐν σελίνιον τὸ
 φύλλον. Φαντάσθητε τὸν μέλλοντα πρωθυπου-
 ρὸν συντάσσοντα τὸ λατινικὸν του θέμα ἐν ᾧ
 οἱ ἐφημεριδοπῶλαι ἐκεῖνοι μανιωδῶς δι' ὠρυ-
 γῶν ἐξήγγελλον τὴν κατατόμησιν διζβοήτου
 κακούργου.

* *

Τὸ πανδοχεῖον ἐκεῖνο ἐσυχνάζετο πολὺ καὶ
 ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς σχολῆς. Εἶνε δὲ ἀδύνα-
 τον νὰ φαντασθῇ τις σήμερον ὅπου τὸ κα-
 τάστημα ἐκεῖνο συνετέλει τότε εἰς τὴν διαφθο-
 ρὰν τῶν μαθητῶν τοῦ ἔτιον. Ὅτε τῷ 1815
 ὁ δάκτωρ Hawtreay παρεκάλεσε τοὺς ὑποδιου-
 θυντὰς τῆς σχολῆς (fellows), γενομένους ἰδιο-
 κτήτας αὐτοῦ, νὰ μὴν ἀνανεώσωσι τὴν μίσθω-
 σιν τοῦ πανδοχείου, περιέγραψε διὰ μελανῶν
 χρωμάτων τὴν ὀλεθρίαν ἐπὶ τῶν ἡθῶν τῶν μα-
 θητῶν ἐπίδρασιν αὐτοῦ. Τὸ κακὸν ἦτο ἐν ὄλῃ
 αὐτοῦ τῇ ἀκμῇ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Γλαδ-
 στωνος. Οἱ μαθηταὶ ἀπεδίδρασκον ἀνὰ πᾶσαν
 στιγμὴν ὅπως μεταβῶντες εἰς τὸ πανδοχεῖον
 πῶσι. Ἄν καταλαμβάνοντο ἐκεῖ προσεποιού-
 ντο ὅτι ἐμελλον νὰ κάμωσιν ἐπίσκεψιν τινα εἰς
 Λονδίνον, ἢ ὅτι ἀνέμενον διὰ τοῦ λεωφορείου
 πράγματά των. Οἱ διδάσκαλοι ἐκλείον ὡς ἐπὶ
 τὸ πολὺ τοὺς ὀφθαλμούς εἰς τὰ τελούμενα,
 μὴ θέλοντες νὰ προκαλῶσι τηλικαῦτα ψεῦδη.
 Πλειστάκις οἱ μαθηταὶ ἐμέθυον, καὶ τότε κατέ-
 φευγον εἰς τὸ κατέναντι κείμενον ξενοδοχεῖον
 τῆς Σχούρεϋ, ὅπου ἐδίδοντο αὐτοῖς ἀντιμεθυσι-
 κά, ἐμετικά ἢ μουστάρδα εἰς ὕδωρ διαλελυμέ-
 νη, ἐξ ὧν συνήρχοντο εἰς ἐξυτούς. Ὅταν τὸ
 Christopher ἦτο πλήρες, τὸ ξενοδοχεῖον καθί-
 στατο παράρτημά τι τῆς μεγάλης ἀγορᾶς. Ἡ-

1. Fags ἐν τῷ Λυκείῳ τοῦ ἔτιον, εἰσὶν οἱ μαθηταὶ
 τῶν κατωτέρων τάξεων ἐπιτελούντες τοῦτ' αὐτὸ ὑπηρε-
 τῶν ἔργα πρὸς τοὺς μαθητὰς τῶν ἀνωτέρων τάξεων.
 Ἡ κατὰ τοῦτων ἔχει ἓνα fag, ὅστις εἶνε ὑπαχρεωμέ-
 νος νὰ ὑπακούῃ εἰς τὰς διαταγὰς αὐτοῦ. Ἡ συνήθεια
 αὕτη ἐπόμενον ἦτο νὰ παρέχῃ ἀφορμὴν εἰς τυραννικὴν
 ἐκμετάλλευσιν τοῦ δικαιώματος τούτου, ἐλάγουσα τὴν
 καταπίεσιν τῶν μικρῶν ὑπὸ τῶν μεγάλων, ἀλλ'
 εὐτυχῶς οἱ κύριοι δείκνυνται κατὰ τὸ πλείστον ἐπιει-
 κῆς πρὸς τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν.

το δὲ καὶ τόσον εὐχερὲς νὰ στειλῆ τις τὸν *fag* αὐτοῦ πρὸς προμήθειαν ποτῶν! Ὅτε οὐδεὶς τῶν διδασκάλων ἐφαίνετο, τὸ παιδίον ἐπέστρεφε τρέχον, ἔχον δὲ τὸ *princeps* αὐτοῦ πλήρες ζύθου ἢ πόρτου. Τὸ *princeps* ἦτο δοχεῖον ἀπατηλὸν τὸ ἐξωτερικόν, φιλοτεχνηθὲν διὰ τοῦ ἐπικαλύμματος παλαιᾶς ἐκδόσεως τοῦ Βιργιλίου. Ἐχώρει τρεῖς φιάλας, φερόμενον δὲ ὑπὸ μάλης ἐφαίνετο ὡς σοβαρὸν βιβλίον εἰς φύλλον. Ὁ δόκτωρ Κῆτε ἐγίνωσκε βεβαίως τί ἐπραττεν, ὅτε μὴ τῶν ἡμερῶν εἶπεν εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν κατωτέρων τάξεων: «Δὲν θέλω κανεὶς νὰ μεταφέρῃ βιβλία μεγάλα, ἐκδόσεις εἰς φύλλον. Ἄν ἰδῶ κανένα μαθητὴν ἔξω μὲ ἐν τοιοῦτον βιβλίον θὰ τὸν καστιγώσω».

Ἦτο πεπρωμένον εἰς τὴν ἠθικὴν φύσιν τοῦ Γλάδστον νὰ ὑποστῇ τὰς δοκιμασίας εἰς ἃς κατεδίκαζεν αὐτὸν ὁ κινδυνώδης χαρακτήρ τῶν περιβαλλόντων αὐτόν. Ἄλλ' ἠδυνήθη ν' ἀντιστῇ εἰς τὸν πειρασμόν, ὡς καὶ ὁ σύνοικος αὐτοῦ Γεώργιος *Selvyn*, ὁ μέλλων ἐπίσκοπος τῆς Νέας Ζηλανδίας, ὅστις ἐγένετο εἰς τῶν καλλιῶτων φίλων αὐτοῦ. Οἱ δύο οὗτοι μαθηταὶ καὶ οἱ ἀδελφοὶ των — διότι οἱ δύο Σέλβιν καὶ οἱ τρεῖς Γλάδστον εἰσὶν ἀξιοὶ τῶν αὐτῶν ἐπαίνων — παρέμειναν ἄμωμοι ἐν μέσῳ τῆς διαφθορᾶς τῶν συμμαθητῶν αὐτῶν.

* *

Θὰ φανῆ ἴσως παράδοξον ὅτι ὁ μέλλων ὑπουργὸς τῶν οικονομικῶν (ὁ μέγιστος τῶν οικονομολόγων ἐποχῆς καθαρῶς οικονομολογικῆς) δὲν ἔμαθε τὰ μαθηματικὰ ἐν Ἔτον, καὶ ὅτι μάλιστα ἐδιδάχθη αὐτόν τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς Ἀριθμητικῆς. Ὅτε ὁ Ναπολέων Βοναπάρτης ἐσπούδαζεν ἐν τῇ σχολῇ τοῦ Βριέν, καθηγητῆς τις προεῖπεν αὐτῷ ὅτι οὐδέποτε θὰ γείνη κάλως ἀξιωματικὸς ἐνεκα τῆς ὀλίγης πρὸς τὰ μαθηματικὰ κλίσεώς του. Τοιαύτη πρόρρησις δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γείνη περὶ τοῦ Γλάδστον ἀπλυστάτα, διότι δὲν ὑπῆρχε καθηγητῆς τῶν μαθηματικῶν ἐν τῇ σχολῇ. Μόνον αἱ τέσσαρες πράξεις τῆς ἀριθμητικῆς ἐδιδάσκοντο ὑπὸ ταγματάρχου τινὸς Χέξτερ, εἰς τὰς παραδόσεις του δὲ μετέβαινον μόνον οἱ τῶν κατωτέρων τάξεων μαθηταί, ἄφου δ' ἐμάνθανον καὶ οὗτοι τὴν διαίρεσιν ὁ ταγματάρχης δὲν ἀνησύχει πλέον. Ἰδέαν περὶ τοῦ τί ἦτο τὸ Λύκειον τοῦ Ἔτον κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους δύναται νὰ σχηματίσῃ τις μανθάνων ὅτι, ὅτε τῷ 1836 ὁ αἰδουσιμώτατος Στέφεν Χαουτρέϋ εἰσῆλθεν εἰς τὴν σχολὴν ὡς καθηγητῆς τῶν μαθηματικῶν, δὲν ἐπετρέπη αὐτῷ ἢ μόνον ὡς ἐκτακτοῦ καθηγητῆς νὰ παραδίδῃ, καὶ μόνον εἰς τοὺς τριακοντα πρώτους μαθητὰς τῆς σχολῆς, διότι ὁ ταγματάρχης Χέξτερ ἐφαίνετο ἔχων συμφῆρον νὰ ὧσιν ἄμαθεις οἱ λοιποί. Ἐπὶ τέλους,

ὁ κ. Χαουτρέϋ ἠναγκάσθη νὰ καταβάλλῃ τῷ ταγματάρχῃ χορηγίαν 200 λιρῶν στεριλινῶν κατ' ἔτος ὅπως παύσῃ ἀνθιστάμενος εἰς τὴν διαδοσὶν τοῦ Εὐκλείδου καὶ τῆς ἀλγέβρας.

* *

Εἰς τῶν καθηγητῶν τοῦ Ἔτον, ὁ δόκτωρ Κῆτε, ὅσον πρὸς καὶ εὐπροσήγορος ἦτο ἐν τῷ κατ' ἰδίαν βίῳ αὐτοῦ, τοσοῦτω τραχὺς καὶ ἀγαστηρὸς ἦτο πρὸς τοὺς μαθητὰς. Ἡ μανία αὐτοῦ τοῦ καστιγοῦν ὑπερέβαινε πᾶν ὄριον, ἐπειδὴ δὲ οὐδεὶς τῶν μαθητῶν, ὅσῳ συνετός καὶ ἂν ἦτο, ἦτο ἀπηλλαγμένους τοῦ κινδύνου τῆς καστιγώσεως, τάσις τις πρὸς ἀπειθεῖαν καταλαμβάναν ἐκείνους οἵτινες ἠσθάνοντο ἐπικειμένην τὴν τιμωρίαν, δίχως τὸ παράπαν νὰ πταίωσι. Ἐν τινι περιστάσει ὁ Γλάδστον, πρωτόσχολος ὢν τῆς τάξεώς του, ἐλησμόνησε νὰ σημειώσῃ τὸ ὄνομα ἐνός τῶν συμμαθητῶν του βραδύναντος νὰ ἔλθῃ. Ἀμέσως ὁ Κῆτε προσέταξε νὰ φέρουν τοὺς λεπτοὺς κλαδίσκους δι' ὧν ἐτελεῖτο ἡ καστιγώσις, κατηγορῶν τοῦ Γλάδστον ὅτι προὔδωκε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἀνακαθέντος αὐτῷ καθηκόντος, ἐν ᾧ οὗτος ἀπλοῦν λάθος μνήμης διέπραξε.

— Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, εἶπεν ὁ μέλλων πρωθυπουργός, δεκατετραέτης τότε, ἡ ὑπηρεσία μου ὡς πρωτοσκόλου θὰ ἦτο ὑπηρεσία ἐμπιστοσύνης, ἂν μόνος μου τὴν ἐξήτουν; ἀλλὰ μὴ ἐπιβλήθῃ.

Ὁ Κῆτε ἠδύνατο ν' ἀπαντήσῃ ὅτι καὶ αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ ἀστυνόμου καὶ τοῦ δικαστοῦ εἰσὶν ἐπιβεβλημέναι εἰς τοὺς ἐκτελοῦντας αὐτάς, ἀλλ' ὅτι ἐκ τούτου δὲν ἐπεται ὅτι δὲν εἶνε ὑποχρεωμένοι νὰ ἐκτελίσκωσιν αὐτάς ἀμέμπτως; ἀλλὰ σοφιστὴν οἷος ὁ Κῆτε, τὸ παραδοξολόγον στρεβλοῦ συλλογισμοῦ ἐξελίξωσεν εὐχερῆστερον ἢ εὐλακρινῆς καὶ λογικῆ ἐξήγησις. Ὁ Γλάδστον παραδέχεται σήμερον ὅτι ἡ δικαιολογία του ἐνεῖχε μείζονα ἐνοχλῆν ἢ αὐτὸ τὸ παράπτωμά του; ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, ἂν δὲν κατώρθου ν' ἀφήσῃ ἀναπολόγητον τὸν καθηγητὴν αὐτοῦ, ὁ δύστηνος ἐκείνος παιδαγωγὸς πάντως θὰ τὸν ἐμαστιγῶν.

* *

Ὁ Γλάδστον μόνον δεκαοκτὼ μῆνας ἔμεινεν ἐν τῇ κατωτέρᾳ σχολῇ. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὑπηρετήσεν ὡς θεράπων τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, ὅστις ἐννοεῖται, προσεφέρετο αὐτῷ μετὰ στοργῆς καὶ εὐμενίας. Ἐλαφρότατα ὑπῆρχαν τὰ τοιαῦτα καθήκοντα αὐτοῦ ἐφ' ᾧ καὶ ἐν τῷ περιοδικῷ ὅπερ ἐξέδωκε βραδύτερον κατειρωνεύεται τῆς ἀγωνίας τῶν μητέρων, αἵτινες δὲν τολμῶσι νὰ στειλώσιν τὰ τέκνα των εἰς τὸ Λύκειον τοῦ Ἔτον ἐκ φόβου μὴ ὑποπέσωσιν εἰς τὴν δεσποτεῖαν τυραννίσκου τινός. Ἐκεῖνος, λέγει, οὐδέ-

ποτε «συνήνησεν ἐν αὐτῷ οὔτε Νέρωνα οὔτε Καλλιγούλαν».

Ὅτε ἦλθεν ἡ σειρὰ τοῦ Γλάδστον νὰ προσλάβῃ θεράποντα, προσέλαβε τοιοῦτον τὸν Γεώργιον *Mellish*. Ὁ κύριος καὶ ὁ *fag* δὲν εἶχον ἐπανίδει ἀλλήλους ἀπὸ τῆς ἐκ τοῦ Λυκείου ἀποφοιτήσεώς των. Μετὰ πολλὰ δ' ἔτη ὁ πρωθυπουργὸς προσήνεγκε τῷ Γεωργίῳ *Mellish* τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης. «Τῷ ἔγραψα, λέγει ὁ Γλάδστον, τιτλοφορῶν αὐτὸν ἀγαπητὸν κύριον, οὐδαμῶς ὑποπευόμενος ὅτι ἀπετεινόμενὸν πρὸς τινὰ τῶν παλαιῶν μου *fag*; ἀλλὰ μετὰ τινος ἡμέρας, μεταβαίνοντες ἀμφοτέροι εἰς Οὐίνδσορ, συνητηθήμεν ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ Πάδδινγκτον, καὶ μοι ἀνέμνησε τὰς ἀνὰ μέσον ἡμῶν ὑπαρξάσας ἄλλοτε σχέσεις. Ἐγὼ εἶχα λησμονήσει αὐτὰς ὀλοσχερῶς, μέχρι τῆς στιγμῆς κατ' ἣν παρουσιάσθη ὁ πρῶτός μου *fag* πρὸς ἐμὲ τότεσιν ἀπροσδοκῆτως».

Ἄλλος *fag* τοῦ Γλάδστον ἐγένετο ὁ Τζῶν Σμιθ Μάνσφιλδ, νῦν ἀνώτερος δικαστικὸς ὑπάλληλος. Ὁ Μάνσφιλδ λέγει περὶ τοῦ Γλάδστον: «Δὲν ἦτο ἀπαιτητικὸς; δὲν ἐνθυμούμαι ὅτι ἔκαμνα τίποτε ἄλλο δι' αὐτὸν εἰμὴ ὅτι ἔθετα τὴν τράπεζαν διὰ τὸ ἀριστόν του ἢ τὸ τέτιον, ἢ ἐνίοτε ἐξετέλουν παραγγελίαν τινὰ αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Γλάδστον ἦτο κατὰ πάντες ἐτι προσβυτέρους μου, μεγίστη μεταξὺ ἡμῶν ὑπῆρχεν ἀπόστασις. Ἦτο, καθόσον ἐνθυμούμαι, ἀγαθὸν τὴν ὕψιν μειράκιον, ὀλίγον τι ἀβροσυεῖς¹, ὠχρὸν ἔχον τὸ πρόσωπον καὶ τὴν κόμην οὐλην, καθαρῶς πάντοτε καὶ κομψῶς ἐνδεδυμένον, ἐλάχιστα ἔκδυτον εἰς τὰς ἀθλητικὰς ἀσκήσεις, ἐνίοτε δὲ μόνον ποταμπολοῦν μετ' ἄλλων διὰ λέμβου ἢ παίζον *κρίκετ*».

* *

Ἔθος ὑπῆρχεν ὅπως ἕκαστος τῶν μαθητῶν ἄμα τῷ προβιβασμῷ αὐτοῦ εἰς τὴν πέμπτην τάξιν, προσενέγκῃ δειπνον ἐν τῷ δωματίῳ αὐτοῦ, καὶ ἀπαγγεῖλῃ, κατὰ τὸ ἐπιδόριον, σατυρικὴν ᾠδὴν κατὰ τῶν συνοίκων του. Αἱ σατυρικαὶ ἐκεῖναι συνθέστατα ἦσαν χονδροειδεῖς; ἀλλ' ἡ συνῆθεια ἀπῆται ὅπως ὁ ποιητῆς μὴ ἐπηρεάζηται τὸ παράπαν ὑπὸ τῶν χρησιμευόντων ὡς σκοποῦ τῶν σατυρικῶν αὐτοῦ βελῶν; ὁ Γλάδστον ἐν τῷ ποιήματι ὅπερ ἀπήγγειλεν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, ἀπέφυγεν εὐγενῶς πᾶσαν προσωπικότητα; ἀλλ' ἐστηλίτευσεν ἀμειλίχτως καταχρήσεις τινὰς ἐν τῇ σχολῇ συμβαινούσας, ἰδίᾳ δὲ τὴν σκληρότητα τῶν μαθητῶν κατὰ τῶν εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ Ἔτον ἀγομένων χοίρων τὴν καθαρὰν Τετάρτην; διότι, κατὰ βάρβαρον τι ἔθιμον, οἱ μαθηταὶ ἀπωθοῦντες τοὺς χοιροβο-

1. Βραδύτερον ἐγένετο βρωμαλεώτατος, ὡς θέλομεν εἶδαι παρακατιόντες.

σχοὺς ἀπέκοπτον τὰς οὐράς τῶν χοίρων. Ὁ Γλάδστον ἀπήρесе σφόδρα εἰς τὸ ἀκροατήριον αὐτοῦ, προσεπιῶν ὅτι οἱ τὸν τοιοῦτον ἀκρωτηριασμόν διαπραττοντες ἐδειλίωσαν πρὸ τῶν συνεπειῶν τῆς ἀνακαλύψεως, καὶ ὅτι ἂν ὑπερηφανεύοντο ἐπὶ τῇ νίκῃ των, ὄφειλον νὰ θέσωσιν ἐπὶ τοῦ πῖλου των τὰ τρόπαια. Τὴν ἐπομένην καθαρὰν Τετάρτην εὗρε κρεμασμένας εἰς τὴν θύραν του τρεῖς χοιρεῖας οὐράς μετὰ τοῦ διστίχου τούτου:

Quisquis amat porcos porcis amabitur illis
Cauda sit exemplum ter repetita tibi.

ἦτοι:

Ὁ ἀγαπῶν τοὺς χοίρους ἀγαπάται ὑπὸ τῶν χοίρων.
Δειγμὰ σοι τούτου ἔστω ἡ τριπλῆ αὕτη οὐρά.

Ὁ Γλάδστον ἔγραψεν ὑπὲρ αὐτὸ ἀπάντησιν δι' ἧς προὔκαλει τοὺς νεαροὺς οὐροτόμους, ἐλθόντες νὰ λάβωσιν ἀπόδειξιν παραλαβῆς τῆς προσφορᾶς αὐτῶν, προστιθεὶς ὅτι θὰ τὴν ὑπογράψῃ διὰ τῶν πέντε αὐτοῦ δακτύλων ἐπὶ τοῦ προσώπου των. Ὁ πρωθυπουργός, ὁ ἐν ἡλικίᾳ τεσσάρων καὶ ἐβδομήκοντα ἔτων καταβάλλων δένδρα πρὸς ἀναψυχὴν ἀπὸ τῶν μόχθων αὐτοῦ! ἦτο ἐν τῇ νεότητι αὐτοῦ βρωμαλέος νεανίας, πρὸς ἐν οὐδεὶς ἠρέσκατο ν' ἀντιπαλαίσῃ, ἐφ' ᾧ ἡ πρόσκλησις αὐτοῦ ἔμεινεν ἄνευ ἀπάντησεως. Ἰσως θὰ νομίση τις ὅτι μετὰ τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο ἡ τύχη τῶν χοίρων ἐβεβλιώθη; φεῦ! οὐδαμῶς; ἡ ἀτυχία αὐτῶν ἔπαυσε μόνον ὅτε κατελύθη ἡ ἀγορὰ τῆς καθαρᾶς Τετάρτης.

* *

Τῷ 1824, μικρὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βύρωνος, ὁ τότε ὑπουργός τῶν ἐξωτερικῶν Κάννιγγ, μεταβὰς εἰς Ἔτον, ὅπως παραστῇ εἰς τὰς ἐτησίους κατὰ τὴν 4 Ἰουνίου ὑπὸ τοῦ Λυκείου τελουμένας ἐορτάς, συνδιελέχθη ὑπὲρ τὴν μίαν ὥραν μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Γλάδστον τοῦ πρῶτιστα ὑποστηρίζαντος αὐτὸν ἐν τῇ περιωμῇ ἐκλογῇ τῆς Λιβερπούλης. Τὸ στάδιον τοῦ Κάννιγγ ἐξήσκει παράδοξόν τινα γοητεῖαν ἐπὶ τοῦ νεαροῦ Γλάδστον, ἐν τῇ ἀξιομνημονεύτῳ δὲ δι' αὐτὸν ἡμέρᾳ ἐκείνη, καθ' ἣν ἐδέξατο ἐν τῷ δωματίῳ αὐτοῦ τὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸν ἢ γοητεία ἐγένετο πλήρης καὶ διαρκῆς. Βεβαίως τῆς ἰδίας ἐκαυτοῦ πρωιμότητος ἀναμνησθεὶς ὁ Κάννιγγ καὶ ἐκτιμήσας τὴν εὐφυίαν καὶ τὴν χαρακτῆρα τοῦ νεαροῦ θαυμαστοῦ ἀ-

1. Ἰδοὺ τί ἔγραψον αἱ ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες ὑπὸ ἡμερομηνίαν 25 Μαρτίου 1883.

«Τὴν παρελθούσαν δευτέραν, ὁ πρωθυπουργὸς ἀπέταμε μεγάλην κερασίαν ἐν τῷ δάσκει τοῦ κ. Leveson Gower, ἐν Χόλμπουρ. Ἡ ὑλοτόμησις διήρκεισεν εἰκοσι πέντε λεπτά. Μόλις ὁ κ. Γλάδστον ἐπελάβετο τοῦ ἔργου χιών πυκνὴ ἐν καταιγισμῷ ἐπέσκηψεν εἰς τὸ δάσος; ἀλλ' ὁ πρωθυπουργὸς ἀσκήσας ὢν τὴν κεφαλὴν καὶ ἄνευ ἐπενδύτου μόνου μετὰ τὴν ὀλοσχερῆ τοῦ δένδρου καταπτώσειν ἐπαύσατο τοῦ ἔργου».

του, ωμίλησεν αὐτῷ γλώσσαν, ἥτις ἐπόμενον ἦτο ἰσχυροτάτην νὰ παραγάγῃ ἐντύπωσιν ἐπὶ τοιοῦτου πνεύματος. Αἱ συμβουλαι ἄς ἀπέτεινεν αὐτῷ ὡς πρεσβύτερος ἀδελφός πρὸς νεώτερον, περιστράφησαν κυριώτατα περὶ τὰς κλασσικὰς σπουδὰς· « Ἀφιέρωσον πολὺν καιρὸν εἰς τοὺς στίχους σου, τῷ εἶπε· πᾶσα σπουδία μελέτη, τὴν ὁποίαν θὰ κάμῃς εἰς τὸ εἶδος τοῦτο, θὰ ἐγκολάφῃ εἰς τὴν μνήμην σου ποιητικὴν τινα σκέψιν, ἢ καλλιπεπὴ τινα φράσιν, αἵτινες θὰ σοὶ εἴνε ὠφελιμώταται ὅταν θὰ ὀμιλήσῃς πρὸς τὸ καινόν. Ὅτε δ' ἔθιξε τὴν πολιτικὴν, ὠμίλησεν ὡς ἄνθρωπος ἔχων αὐτὸς ἀνάγκην συμβουλῶν, διότι εἶχεν εἰσέτι (ἢ ἐφαίνετο ὅτι εἶχε) πολλὰς τῶν ἀνειροπολήσεων ἐκείνων ἄς διασκιεῖται συνηθέστατα ὁ δημόσιος βίος. Κατ' αὐτὸν, ἢ παγκόσμιος τῶν κοινοβουλιῶν βασιλεία ἐμελλε νὰ λύσῃ τὴν γλώσσαν τῶν ἐθνῶν, ἕως τότε ἀφῶνων, καὶ νὰ κάμῃ τὰς καρδίας αὐτῶν νὰ πᾶλλωσι· « Φαντάσθητι κοινοβούλιον περὶ τὸν Φαντάσθητι νέον Ἀρειὸν Πάγον ἐν Ἀθήναις· τοὺς Ἕλληνας μὲ φράσκον καὶ καστόρινον πῖλον· τὸν Ἐπαμεινώνδαν μέλος τοῦ κοινοβουλίου, ἀντιπροσωπεύοντα τὰς Θήβας· τὸν Ἀλκιβιάδην βουλευτὴν ἐξ Ἀθηνῶν· τὸν Λυκούργον καὶ τὸν Δράκοντα ἐκ Σπάρτης· τὸν Δράκοντα ἀναμένοντα νὰ διορισθῇ ὑπουργός τῆς Δικαιοσύνης. Ὅλα αὐτὰ φαίνονται παράδοξα, καὶ ὅμως ὅλα αὐτὰ θὰ συμβῶσι· καὶ πόσον καινοφανῆς εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς ὑπουργοὺς θὰ εἴνε νὰ διατελῶσιν ἐν σχέσεσιν οὐχὶ πλέον πρὸς τοὺς βασιλεῖς, ἐξημεμένους ἢ φοροδοεῖς, ὀμιλοῦντας διὰ στόματος προπετῶν στρατιωτῶν, ἀλλὰ πρὸς τὰ ἔθνη, ἀληθῶς πρὸς τὰ ἔθνη! . . . »

* *

Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Κάννιγγ εἰς Ἔτον, καὶ ἡ ὑπὸ ταύτης γενομένη ἀνάμνησις τοῦ «Microcosm», ὃν ἐξέδιδεν αὐτὸς αὐτόθι σπουδάζων, ἐνέβαλον εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Γλάδστον τὴν ἰδέαν τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ «Miscellany», καίτοι μετὰ τρία ὅλα ἔτη ἐξεκολλάθη καὶ ἐπραγματώθη ἡ ἰδέα.

Μικρὸν πρὸ τῆς ἐισόδου τοῦ Γλάδστον εἰς Ἔτον, τῷ 1821, ὁ «Etonian» εἶχε διακῦσει τὸ βραχὺ ἀλλὰ λαμπρὸν σταδίον του. Ὁ Γλάδστον, καίτοι μαθητὴς τῆς κατωτέρας σχολῆς, ἐσχετίσθη ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Θωμᾶ, ὅπου ἤρχοντο νὰ συνκρισθήσονται μετὰ τινῶν τῶν συντακτῶν τοῦ περιοδικοῦ τούτου δημοσιεύματος. Οἱ νεκροὶ ἐκεῖνοι σπουδασταὶ εἶχον ἀποκτήσει ἀληθῆ φήμην ἐκ τῶν γραφομένων αὐτῶν. Ὅτε ὁ Γλάδστον ἀνῆλθεν εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις, ἢ ἴδουσις περιδικῶν ἐφάνη αὐτῷ ὡς ἡ μόνη ὁδός, ἢ ἐνώπιον αὐτοῦ ἀνοιχτὴ ὅπως διαπρέψῃ ἐν τῷ Λυκείῳ. Σήμε-

ρον ἡ δεξιὰ φύσις τοῦ σπουδαστοῦ δύναται νὰ τραπῇ ἐπὶ τὴν κατάκτησιν τῶν βραβείων· ὅθεν προκύπτει ὅτι τὰ κατὰ τὰ τελευταῖα τριᾶκοντα ἔτη ἐκδοθέντα περιοδικὰ δημοσιεύματα, εἴνε μέτρια πάντα, διότι συντάκται αὐτῶν εἰσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἰδιότροποι, οἱ φυγόπνοιοι, οἱ μὴ αἰσθανόμενοι ἐν ἑαυτοῖς οὔτε τὴν εὐφυίαν, οὔτε τὴν θέλησιν νὰ εὐδοκιμήσωσιν ἄλλως. Ἄλλ' ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Γλάδστον βραβεῖα δὲν ὑπῆρχον, ἐξετάσεις δ' ἐλάχισται. Ὁ εἰς τὴν πέμπτην τάξιν προδιδασθεὶς μαθητὴς, προῦδιδάχτετο ἀνευ δοκιμασίας ἀλλὰ κατ' ἀρχαιότητα εἰς τὴν ἕκτην καὶ τελευταίαν τάξιν, περιλαμβάνουσαν δέκα collegers (οἰκοτρόφους) καὶ δέκα oppidams (ἐξωτερικοὺς).

Παρατηρητέον δὲ ἔτι ἂν ἐν Ἔτον ὑπῆρχον πολλοὶ δεξιοὶ καὶ ἱκανοὶ περὶ ἄλλα, οἱ περὶ τὴν διεύθυνσιν περιοδικῶν ἱκανοὶ ἦσαν καὶ αὐτόθι ὡς πανταχοῦ σπάνιοι. Τὰ τρία μόνον ἐπὶ ἐξαιρέτῳ ἄξιον διαπρέψαντα σχολειακὰ περιοδικὰ, ὁ «Microcosm», ὁ «Etonian» καὶ ὁ «Miscellany» διηυθύνθησαν ὑπὸ νέων ἐχόντων ἐναμίλλως εὐστάθειαν χαρακτῆρος καὶ φαντασίαν καὶ κρίσιν. Ὁ Κάννιγγ, ὁ Μάκκουορθ, ὁ Ρῆδ καὶ ὁ Γλάδστον ἠπίσταντο νὰ προσελκύωσι συντάκτας καὶ τηρῶσιν αὐτοὺς ἐν εὐπρεπίᾳ ὕψους καὶ ἰδεῶν. Ἄν δὲν ἐπολιτεύετο ὁ Γλάδστον θὰ διέπρεπε πάντως ὡς διευθυντὴς ἐφημερίδος.

Εἰπόμενον, ἐν παρόδῳ, ὅτι τῷ 1826 μετέσχε ἑλληνικὴν ἡμιεπιστῆμον στολὴν τοῦ Monteu, ὡς ἐκαλεῖτο ἢ περίφημος εἰς Salt - Hill πομπή¹. Ὁ Γλάδστον συνέλεξε τὸν ἔρανον διὰ τὸ ἄλας, δηλαδὴ διὰ τὸν πλοίαρχον τῆς σχολῆς Ἐδουάρδον Πίκεριγγ γενόμενον βραδύτερον βοηθὸν ἐν τῷ Λυκείῳ τοῦ Ἔτον. Ἡ στολή τοῦ Γλάδστον εὐκαμάσθη λίαν ἦτο τότε τὸ πρὸ τῆς ναυμαχίας τοῦ Ναυαρίνου ἔτος, καὶ ὁ φιλελληνισμὸς ἤμαζεν ἐν ταῖς δημοσίαις σχολεῖαις. Τὸ πρῶτον τεύχος τοῦ «Eton Miscellany» ἐδημοσιεύθη τὸν Ἰούλιον τοῦ 1827, ἐκτυπωθὲν ὑπὸ τοῦ Ἰνγκλτον καὶ ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ Βαρβολομαίου Βουβερῆ (ψευδωνύμου τοῦ Γλάδστον), ὅστις ἔγραψεν εἰσαγωγὴν εὐφροσύντην, ἣν ἀφιέρωσεν εἰς τὸ «πολυκέφαλον τέρας», δηλαδὴ τὸ καινόν.

1. Ὑπῆρχον ἄλλοτε ἐν Ἔτον ἑτέρα συνήθεια λίαν παράδοξα. Κατὰ τριετίαν, τὴν δευτέραν τῆς Πεντηκοστής, οἱ μαθηταὶ μετέβαινον ἐν πομπῇ μετ' ἡμιεπιστῆμον εἰς Salt - Hill (τὸν λόφον τοῦ ἄλατος· ἐξ οὗ προήρχετο τὸ ὄνομα monten συγκοπῆ ἐκ τοῦ ad montem) καὶ ὁδὸν συνέλεγον χρήματα ἐκ τῶν συνθηροσθέντων κατὰ τὴν διάδοσιν τῶν περιέργων, οἵτινες ἐν γένει προθύμως ὑπεβάλλοντο εἰς τὸν ἀναγκαστικὸν ἐκεῖνον ἔρανον, διότι τὸ πλεῖστον, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπετελεῖτο ὑπὸ συγγενῶν τῶν μαθητῶν, οἵτινες φιλοστόργως καὶ μετὰ χαρᾶς ἠνεύχοντο τὴν ὑπὸ τῶν ἀπογόνων τῶν φορολογίαν ἐκεῖνην.

Τὸ παράδοξον τοῦτο ἔθιμον καθρηγῆθη ἀπὸ τινῶν ἐτῶν.

Ὁ ἐκδότης ἠσθάνετο ἤδη βαθεῖαν συμπάθειαν πρὸς τὴν δυστυχίαν τῆς Ἰρλανδίας, ὡς γίνεται καταδήλον ἐκ τοῦ ἀποσπάσματος τούτου ποιήματος τινος περὶ Erin ὑπὸ Haslay Law, δημοσιευθέντος τῇ 4 Νοεμβρίου.

«Θέλω ν' ἀποκαλύψω τὰς δυστυχίας σου — τὰς ὁποίας τὸ πεπρωμένον μὲ κωλύει ν' ἀποκρύψω — Μάτην ζητῶ μίαν φωτὸς ἀκτίνα ὅπως ἀνεῖδῶ τὰς σκιάς τῆς νυκτός. — Λι μέλλουσαι γενεαὶ θέλουσιν ἴδει τὸ πέρασ τῆς ἀθλιότητός σου ;

Τὰ πλεῖστα τῶν ἄρθρων τοῦ Γλάδστον εἴνε γεγραμμένα εἰς ὕψος ἡρεμον, δεικνύουσι δ' ἐν γένει μεγάλην μέριμναν περὶ τῆς γνώμης τοῦ κοινῶ. Αἱ λέξεις ἐπιεικῆς κοινῶν, ἰσχυροὶ χαρακτηρισμοὶ τῆς φήμης ἀπαντῶσι συχνάκις. Πραγματεύεται δὲ κατὰ προτίμησιν τὰ σοβαρὰ θέματα, ἐν δὲ τοῖς εὐτραπέλοις χωρίοις ὁ κάλαμος αὐτοῦ δὲν ἔχει τὴν ἐλαφρότητα καὶ τὴν χάριν, αἵτινες χαρακτηρίζουσι τὰ γραφόμενα ἄλλων αὐτοῦ συνεργατῶν. Δι' αὐτὸν ἐπύησεν ὁ Γλάδστον τὸν ἐπόμενον μετρίοφροντα ἐπιτάφιον.

«Εὐθάδε κεῖται ὁ Βαρβολομαῖος Βουβερῆ — ὑπῆρξε ψυχὴ φαειρὰ καὶ ἀλλοπρόσαλλος — ἔζησεν διὰ τὸ κέρδος, ἔγραψε διὰ τὰ χρήματα — ἔπειτα ἤρπασεν τὸν κάλαμόν του καὶ ἠτύοκτόνησε.

Ὁ Γλάδστον εἶχεν ἱκανῶς εὐθυμον τὸ ἦθος, ἀλλὰ δὲν εἶχε τὴν ζωηρὰν καὶ ἐλαφρὰν ἐκείνην φαειρότητα τῶν εὐδοκιμούντων ἐν ταῖς συναναστροφαῖς. Τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἔρρεπεν ἀνεκαθεν ἐπὶ τὰ σοβαρὰ, καθ' ὅλον δὲ τὸν χρόνον ἐφ' ὃν διηύθυνε τὸ περιοδικόν του δὲν ἔπαυσεν ἐκπλήττων τοὺς facts αὐτοῦ διὰ τῆς θαυμασίας περὶ τὸ ἐργάζεσθαι δυνάμειος τοῦ πνεύματός του. Τὸ γραφεῖον αὐτοῦ ἦτο κατὰ μέτρον χειρογράφων καὶ διορθώσεων. Ὡς πάντες οἱ ἐκδότηαι, ὑπέστη τὴν ἐκ τῶν χειρογράφων βράσανον, ἀναγκάζόμενος ν' ἀναγινώσκῃ σωροὺς ἄρθρων ἀναξίων δημοσιεύσεως, ἀλλ' οὐδὲν ἤττον εὐρίσκε καιρὸν καὶ πρὸς τὰς σχολειακὰς αὐτοῦ μελέτας. Ὁ δόκτωρ Κῆτε ὅσον αὐστηρὸς καὶ ἂν ἦτο, οὐδέποτε εὗρεν αὐτὸν ἀμελήσαντα τῶν καθηκόντων του· τούναντιον μάλιστα ἐπὶ τέλους ἐνούστατος ἐγένετο αὐτῷ, βεβαιωθείς ὅτι ἦτο εἰς τῶν ἀρίστων τοῦ Λυκείου μαθητῶν.

Ὁ «Eton Miscellany» ἐξηκολούθησεν ἐκδιδομένους μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ὁ ἐκδότης αὐτοῦ ἀπῆλθεν ἐξ Ἔτον, δηλαδὴ μέχρι τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1827. Ἐν ἔτος ὀλόκληρον διήνηυσεν ἐν τῇ ἕκτη τάξει, ἀλλὰ δὲν ἐγένετο ἀρχηγός τῶν oppidams (τῶν ἐξωτερικῶν), διότι ἄλλος τις τῶν μαθητῶν πρεσβύτερος αὐτοῦ παρέμεινεν ἐν τῇ σχολῇ πολλῷ πλεῖον τοῦ συνήθους χρόνου. Ἄλλ' ὁ Γλάδστον ἐγένετο πρόεδρος τῆς ἐταιρίας τῶν συζητήσεων, καὶ ὁ ἀνεγνωρισμένος ἀρχηγός ἐν τῇ φιλολογίᾳ καὶ τῇ ῥητορικῇ τέχνῃ. Συνετέλεσε τὰ μάλιστα εἰς

τὴν ἀναζωπύρωσιν τοῦ γοήτρου τοῦ ἀγορεύειν, ὅπερ ἦτο ἐν παρακμῇ ὅτε εἰσῆλθεν ὁ Γλάδστον, καὶ ὅπερ δὲν προσέφρασε νὰ ἴδῃ μετ' αὐτὸν ἀκμάζον. Ὁ κ. Μάνφιελδ λέγει περὶ τῆς ἐταιρίας ταύτης : «Οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἔτον πενιχρῶς διαπαιδαγωγοῦμενοι ὑπὸ τοῦ διδάκτορος Κῆτε καθηρτοῖζοντο μόνον δι' ἑαυτῶν. Οἱ ἐν τῇ ἐταιρίᾳ τῶν συζητήσεων προσήλουν τὴν προσοχὴν αὐτῶν εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν πολιτικὴν, ὅλοι δὲ οἱ ἀξιοσημεῖοι κοινοβουλευτικοὶ λόγοι τοῦ τελευταίου αἰῶνος ἦσαν γνωστοὶ ὑπὸ τῶν νεαρῶν αὐτῆς μελῶν.

Τὸ ὄνομα W. E. GLADSTONE εἴνε διὰ μαχαριδίου κεχαραγμένον ἐπὶ τῆς θύρας μιᾶς τῶν αἰθουσῶν τῆς ἀνωτέρας σχολῆς. Δὲν εἴνε βέβαιον ἂν ἢ ἐπιγραφὴ αὕτη εἴνε ἰδιόχειρος τοῦ μέλλοντος πρωθυπουργοῦ, ἀλλὰ εἴνε βεβαιώτατον ὅτι ὁ Γλάδστον ἀφῆκεν εἰς Ἔτον ἀνάμνησιν ἐπιζήσους πολλῷ πλεῖον τῆς ἐπιγραφῆς.

[Ἰκεταὶ τὸ τέλος].

A. K.

Ἡ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ

Ἀιτήγημα.

Συνέχεια καὶ τέλος· ἰδὲ σελ. 501.

Δ'

Οὔτε πυρὰ, οὔτε κρότος, οὔτε σκιά ἀνθρώπου ὑπὸ τὰ δένδρα. Ποῦ εἴνε οἱ συγχωρικοί τῆς ; Προχωρεῖ, βαδίζει τυχαίως, τοὺς βραχίονας προτεινύσας ἐν μέσῳ τοῦ σκότους· προσκαλεῖ διὰ φωνῆς ταπεινῆς τοὺς φίλους τῆς, καλεῖ αὐτοὺς ὀνομαστί, τοὺς ἰκετεύει ν' ἀπαντήσωσιν ὑψὸς τὴν φωνὴν αὐτῆς... Τὸ δάσος εἴνε ἔρημον ὑπὸ πνοῆς χειμερινῆς τρίζουσιν οἱ μαυρισάντες κλάδοι ἢ βροχὴ σταλάζει ἐπὶ τῶν ἀκάμπτων ποίνων· πτηνὰ ἀθέατα πετεργίζουσι καὶ τὸ δάσος ἐπαναπίπτει εἰς σιγὴν, συγγοτέραν, βαρυτέραν. Δὲν εἴνε ἐκεῖ! Ἡ Γιαννούλα εἰς δεισιδαίμον ὑπεῖκουσα δέος προχωρεῖ ταχύτερον τὰ δένδρα φράττουσιν αὐτῇ τὴν ὁδόν ἢ περίτρομος αὐτῆς χεῖρ ὀλισθαίνει ἐπὶ ὑγρῶν φλοιῶν. Εἶτα ἡ ἔκτασις εὐρύνεται, ἢ νύξ εἴνε ἦττον μέλαινα. Εὐρεῖα δίοδος ἀνοίγεται ἐνώπιόν τῆς. Εἴνε ἡ ὁδός τοῦ Σοασόν ; Ὡ! ἐνταῦθα θὰ ἐνεδρεύουν ἐξάπαντος. Προβαίνει σφαλλομένη.

— Μὰ, διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἀποκριθῆτέ μου τέλος πάντων· εἶμαι ἰδική σας, ἢ χήρα τοῦ Γιάννη.

Ἄμορφόν τι σχῆμα ἀποσπάται ἐκ μιᾶς γωνίας καὶ πλησιάζει πρὸς αὐτήν· φωνή τις ὀμιλεῖ σιγά· ἀκροᾶται :

— Σὺ εἶσαι, Γιαννούλα ;

Ἡ χωρική ἀνακιρτᾷ ἐξ ἐκπλήξεως· ἀποφασίζει νὰ φύγῃ, εἶτα ἴσταται καὶ ἐπανέρχεται.

— Ποῖός εἶσαι ;

— Καλά· σ'έκατάλαβα από τήν φωνήν. Και τώρα πού ώμίλησα είνε ανάγκη νά σοῦ τὸ εἰπῶ τὸ ὄνομά μου;

— Θεέ μου, είνε ὁπραματευτής. Οἱ ἄλλοι πού είνε;

— Δέν τούς εἶδα, ἀλλά ἐπολεμοῦσαν, δύο ὤραις τώρα, εἰς τὸ βάλτο. Οἱ ἐχθροὶ είνε παντοῦ ἀπόψε.

— Καὶ σὺ τί κάνεις ἐδῶ;

— Τί κάνω; τήν ὑπηρεσίαν μου.

Ἡ χήρα ἐπλησίασε πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦτον οὐ ἐγίνωσκε τήν τιμιότητα· ἀμφοτέρω δὲ κεκρυμμένοι ἐν τῇ σκιᾷ, ἠδύναντο ἀφόβως νά διαλεχθῶσι. Ὁπραματευτής ἔκυψε καὶ εἶπε χαμηλοφώνως:

— Ἐγὼ δίνω εἰδήσεις εἰς τὸν στρατό μας.

Θὰ ἔλεγεν ὑπερηφάνως: «Εἶμαι κατάσκοπος», ἂν ἡ λέξις ἐπήρχετο εἰς τὰ χεῖλη του. Ἐξέτιθει εἰς βέβαιον κίνδυνον τήν ζωὴν του καὶ ὑπερήσπιζε τήν γενέθλιόν του χώραν ἤρκει τοῦτο εἰς τήν συνειδήσιν αὐτοῦ.

— Ἐρχομαι ἀπὸ τὸ Βιερζή, ὅπου μοῦ ἔφεραν εἰδήσεις. Ἀχ! καυμένη Γιαννούλα!.. Ἀμα ἤκουσα τὰ πατήματά σου εἰς τὸ δάσος ἐκρύφθηκα· ἀλλὰ τώρα φεύγω· τὸ ὄρκον είνε μακρὰ καὶ ἡ νύχτα περνᾷ.

— Ἀχ!πραματευτή, πήγαινε γρήγορα νά τοὺς εἰπῆς ὅσα ξεύρεις γιὰ τοὺς ἐχθρούς, καὶ ὁ Θεὸς νά δώσῃ ὕστερα ἀπ' ὀλίγο νάλθης νά μοῦ πῆς πῶς ἐσωθήκαμε.

Ὁπραματευτής ἔλαβεν αὐτὴν ἐκ τῆς χειρός· διὰ φωνῆς δὲ χαμηλοτέρως ἔτι,

— Τὰ πράγματα ἄλλαξαν, εἶπε. Σοῦ λέγω τώρα πῶς εἴμεθα χαμένοι.

— Χαμένοι;

— Ναί· ὁ Τονδοῦς θὰ ἔλθῃ πολὺ ἀργά· τὸ Σουασσὸν παραδόθηκε μὲ προδοσίαν. Οἱ Πρώσοι θὰ ξεφύγουν καὶ θὰ πᾶνε νά ἐνωθῶν μὲ τοὺς Ρώσους. Ἐτελειώσε. Παραδόθηκε τὸ Σουασσὸν; πάει ἡ Γαλλία. Ἀχ! οἱ τιποτένιοι!..

— Θεέ μου, Θεέ μου. Καὶ ὅσα συλλογοῦμαι πῶς οἱ ληστὰς είνε εἰς τὸ Πλεσσιε ἀπόψε!

— Θὰ είνε δίχως ἄλλο ἀπόσπασμα πού μαζεύει ὅσους ἔμειναν πίσω, καὶ θὰ γυρίσῃ πάλιν εἰς τὸ κατηραμένο Σουασσὸν. Καλὰ ἔκαμες κ' ἐφυγες, κόρη μου, ἔλα ἔς τὸ σπίτι μου· θὰ σὲ φυλάξῃ ἡ γυναῖκά μου.

— Καὶ τὸ πιστεύεις πῶς ἐφυγα; Γυρεύω τοὺς δικούς μας νά τοὺς δώσω εἰδήσι· μονάχα γι' αὐτὸ ἦλθα ἐδῶ. Πρέπει δίχως ἄλλο νά τοὺς εὐρῶ, νά τοὺς γλυτώσω ἀπὸ τὸν κίνδυνον. Ὑστερα θὰ πάγω πάλιν εἰς τὸ σπίτι μου. Ὑποσχέθηκα τοῦ Γιάννη ποτὲ νά μὴν τ' ἀφήσω τὸ σπίτι μου.

— Κακαμοίρα, ὁ Θεὸς νά σὲ φωτίσῃ ἔς τὸ καλό. Μὰ δὲν θὰ εὐρῆς τοὺς Πλεσσιώτας σου τέ-

τοια νύχτα, θὰ εὐρῆς τὸ θάνατο. Ἄκουσέ με, ἔλα εἰς τὸ σπίτι μου.

— Ὅχι, ὄχι, ἀπεκρίνατο αὐτὴ μετὰ σοβαρῆς ἀποφασιστικότητος· δὲν θ' ἀφήσω νά σκοτωθῶν οἱ χωριανοὶ μου, καὶ οὔτε θὰ φύγω ἀπὸ τὸ σπίτι μου.

— Τότε ἔς τὸ καλὸ, Γιαννούλα. Ἐχεις παλληκαρίσια καρδιά. Καλὰ σὲ εἶχε διαλέξει ἐκεῖνος.

Ὁ κατάσκοπος ἐπήδησεν εἰς τὸν δρόμον καὶ ἀπεμακρύνθη ταχέως.

— Τώρα πού νά πάγω; ἀνελογίσθη ἡ χήρα.

Ἐρρίγει ὑπὸ τὴν βροχὴν, αἱ ὀδόντες αὐτῆς συνεκρούοντο· ἡ τάλαινα, συναισθανομένη τὴν ἀδυναμίαν αὐτῆς, ἔκλαιε.

— Τίποτε δὲν ἀκούεται, ἐψέλλισεν. Εἶνε μακρὰ δίχως ἄλλο· δὲν θὰ εἰσπορέσω νά τοὺς προφθάσω. Καὶ ὅμως πρέπει νά τοὺς εἰδοποιήσω πῶς οἱ ἐχθροὶ είνε εἰς τὸ Πλεσσιε, καὶ ἄς πεθάνω.

Αἰφνης ἡ ἀναπνοὴ αὐτῆς συνεσχέθη· ἔκλινε πρὸς τὰ ὀπίσω πελιδνὴ τὴν ὄψιν, δισταλμένον ἔχουσα τὸ ὄμμα, ὡς ἐνώπιον σκέψῶς τινος τρομακτικῆς. . . Ἦρπασε διὰ τῶν δύο τῆς χειρῶν τὸ μέτωπόν της, ὑπὸ μυχίας κλυδωνιζομένη πάλιν.

— Ὅχι· ἀνεφώνησε, δὲν ἔμπορῶ!

Τὸ ἀβέβαιον βλέμμα της προσηλώθη ἐπὶ τοῦ μέλανος οὐρανοῦ, καὶ ἐφάνη αὐτῇ ὅτι ἡ εἰκὼν τοῦ θενωτοῦ ἐνεφανίσθη ὀπισθεν τοῦ δυσδιακρίτου τῶν νεφῶν παραπετάσματος. Ζωηρὰ καὶ ταχεῖα διήλθε τότε πρὸ αὐτῆς ἡ ὄψιας της ἀπολεσθείσης εὐτυχίας· τὸ κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν μίσος ἐπλημμύρισε τὴν καρδίαν της. Αὐτοὶ ἦσαν αἱτίαι ὅλης τῆς δυστυχίας της. Καὶ τώρα ἀνεπαύοντο ἀτάραχοι ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Γιάννη. Εἶχον γελάσει μάλιστα! Καὶ ἡ Γαλλία δὲν εἶχεν ἀκούσαν ἰσχὺν νά τιμωρήσῃ αὐτούς διὰ τὴν παραβίασιν τοῦ ἐδάφους της, τῇ εἶπεν ὁπραματευτής. Αἱ, ἄς εἶνε! Ποῖος εἰξεύρει; Οἱ Πλεσσιώται, τοῦλάχιστον δὲν θ' ἀποθάνουν. Ἠγέρθη πρᾶξι καὶ τρομερὰ.

— Ναί, θὰ τὸ κάμω. Τὸ χέρι μου δὲν τρέμει. Ἐμπρός!

Ἐπέστρεψεν ὀπίσω τρέχουσα.

— Ἄν οἱ γειτόνοι πάγουν εἰς τὸ χωριὸν, πρὶν πάγω ἐγὼ, ἔτσι δίχως ὄπλα, ἐμπρός εἰς τὰ κανόνια τῶν ἐχθρῶν! ὦ! ἄς τρέξω πειρὸ γρήγορα!

Οὐδὲν ἐμπόδιον ἀνεχάιτιζεν αὐτὴν ὄμμα πρὸς τὰ πρόσω, ἔκφρων, ὡς ἐν ὄνειρῳ. Διέβη τέλος τὸν τελευταῖον ἀγρόν· διέκρινε τὸν ραιὸν αὐτῆς οἰκίσκον· πλησιάσασα δ' εἰς αὐτὸν ἤρξατο ἐρπουσα πάλιν καὶ διήλθε τὴν αὐλὴν ὡς τὸ πρῶτον.

Οἱ στρατιῶται τῆς Σιλεσίας, ὑπέκοντες εἰς τὴν ἀκαταμάχητον ἐκείνην νάρκην τὴν κατα-

λαμβάνουσαν τὰ μέλη προσεγγιζούσης τῆς ἡμέρας, ὑπνωττον βαρέως φύρην μίγδην ἐν τῷ σιτοβολῶνι. Ἡ βροχὴ κατέπιπτε σφοδρότερα· οἱ σκοποὶ εἶχον καθίσει ὑπὸ τὸ γέισον τῆς στέγης, τεταμένον δὲ πρὸς τὴν ἐστίαν ἔχοντες τὸ σῶμα, ἔρρεγγον.

Ἡ χήρα εἰσῆλθεν εὐκόλως εἰς τὸ οἶκημα αὐτῆς. Ἀνέπνευσεν ἐξ ἀνακουφίσεως ἐπὶ μακρὸν, προὐχώρησεν ἐν τῇ σκοτίᾳ. Ἐτεῖνε τὴν χεῖρά της καὶ μετὰ προσοχῆς ἠρεύνησεν εἰς τὸ ἄνω τῆς ἐστίας παραπέτασμα. Εὔρε καὶ ἐξήγαγεν ἀλληλοδιαδόχως, τὸ πυρεῖον, τὴν ὕσκαν, δύο ἀλειμματοκήρια διὰ κιτρίνου χαρτίου κεκαλυμμένα. Ἐκ τοῦ συρταρίου τῆς τραπέζης ἔλαβε δέματα στυπίου, καὶ πάντα ταῦτα ἔθηκεν ἐν τῷ ποδιᾷ, ἢ ἐξεκρέμασεν ὀπισθεν τῆς θύρας.

— Ὡς τὴ δουλειὰ τώρα!

Ναί, εἶχε στερεῶς ἀποφασίσει νά ἐμπρήσῃ τὸν σιτοβολῶνα. Τοῦλάχιστον, ὅταν θ' ἀνέθρωσκον αἱ φλόγες, οἱ γείτονες θὰ ἔβλεπον αὐτὰς μακρόθεν, εἴτε εἰς τὸν βάλτον ἦσαν εἴτε ἐπὶ τοῦ λόφου· θὰ ἐνόουν τὸ σύνθημα καὶ θὰ ἔλεγον ἐξάπαντος πρὸς ἀλλήλους: «Οἱ ἐχθροὶ είνε εἰς τὸ Πλεσσιε». Καὶ ἐκ τῶν τόσον βαρέως καθευδόντων στρατιωτῶν, δὲν θὰ ἔμενον ἀρά γε τινὲς ὑπὸ τὴν τέφραν, ὅτε θὰ κατέρρεον τὰ ζύλα τῆς οἰκοδομῆς; Οἱ ἄλλοι; Τί νά κάμῃ· δὲν ἠδύναντο νά τοὺς ἐξολοθρεύσῃ ὅλους! Ἀλλὰ τοῦλάχιστον θὰ τοὺς ἐδίωκεν αὐτοὺς, θὰ τοὺς ἔβλεπε καταλαμβανομένους ἐκ τρόμου καὶ εἰς φυγὴν τρεπομένους. Τί εὐτυχία! θὰ ἦτο ὡς ἀντεκδικήσις τις τοῦ ὀλέθρου τῆς Λειψίας. Κατ' ἀρχὰς εἶχε σκεφθῆ νά πυρπολήσῃ τὴν ἰδίαν οἰκίαν της ὅπως μὴ ζημιώσῃ τοὺς συγχωρικούς της· ἀλλ' οἱ Γερμανοὶ ἦσαν ἀπέναντι· ἐκτὸς τούτου δὲ τῇ ἔλειψε τὸ θάρρος· ὄχι, οὐδέποτε ἡ χεὶρ αὐτῆς θ' ἀνάψῃ πυρκαϊὰν ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ Γιάννη, νά κατακαύσουν αἱ φλόγες τὴν τριανταφυλλιάν, τὴν ὁποίαν ἐφύτευσε ἐκεῖνος. . .

— Θὰ μείνω ἔς τὸ σπίτι εἶπεν· ἂν ὁ ἀέρας πάγῃ πρὸς τὸ μέρος του ταῖς φλόγαις θὰ πῆ πῶς εἶνε θέλημα Θεοῦ νά καῖ· μὰ δὲν θὰ τῶχω κάψῃ μὲ τὰ χέρια μου, καὶ θὰ καὼ κ' ἐγὼ μαζὶ μὲ τὴν τριανταφυλλιάν μας. Πού νά βάλω τὴν φωτιά;

Ὁρθῆ πρὸ τῆς θύρας, ἀναποφάσιτος, ἠρεύνα. Ὁ καιρὸς ἐπεῖγε, διότι ἀμυδρά τις λευκότης ἐφώτιζεν ἤδη τὰ κράσπεδα τῶν νεφῶν· μετὰ μίαν ὥραν θὰ ὑπέφωσκεν ἡ ἠώς. Ἡ πλατεῖα, εὔρεϊα καὶ ἀκανόνιστος περιβάλλετο ἀνίσως ὑπὸ μικρῶν οἰκημάτων καλαμοστεγῶν. Ἡ μία τῶν πλευρῶν αὐτῆς ἀπετελεῖτο ὑπὸ τοῦ σιτοβολῶνος καὶ τῶν σταύλων, ὑπεράνω τῶν ὁποίων ἔκειτο παμμεγέθης ἀχυρῶν.

— Εἶνε δίκη μου ἡ ἀποθήκη τοῦ σιταρίου, εἶπεν ἡ χήρα, δὲν θὰ ζημιώσω κανένα, καὶ οἱ

ἐχθροὶ κοιμῶνται ἀπὸ κάτω. Αὐτοῦ θὰ πάγω. Προὐχώρησεν ἐν τῇ σκοτίᾳ· ἡ κλίμαξ ἡ φέρουσα εἰς τὸν ἀχυρῶνα ἦτο εἰς τὴν θέσιν της. Οἱ στρατιῶται, οὓς ἡ ἐρημία τοῦ χωρίου εἶχεν ἐμπλήσει ἐμπιστοσύνης, δὲν ἀφύπνισαν τοὺς φρουροὺς καὶ πάντες ἐκάθευδον παρ' ἀλλήλους ἐν ληθαργίᾳ. Ἡ Γιαννούλα ἀνέβη τὴν κλίμακα, ἠνοιξεν ἀθορύβως τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἀχυρῶνα. Διήλθεν αὐτὸν κατὰ μήκος, μετὰ προφυλάξεως βαίνουσα ἀψοφητεῖ, φθάσα δὲ εἰς τὸ ἀπέναντι ἄκρον ἤναψεν ἐν ἀλειμματοκήριον καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ὑπὸ τὸν φοβερὸν σωρὸν. Ἡ Γιαννούλα ἀπῆλθε τότε ἐν σπουδῇ ὅπως διαφύγῃ τὴν ἀρχομένην πυρκαϊάν. Τὸ σανίδωμα ἐτραίξεν ἀσθενῶς ὑπὸ τοῦ πόδα αὐτῆς, ἡ φωνὴ δὲ στρατιώτου τινὸς ἠκούσθη ἐν τῷ σιτοβολῶνι. Ἡ νεκρὰ γυνὴ οὔτε νά κινήθῃ δὲν ἐτόλμα· τοῦ ἐλάχιστου κινήματος ὁ θόρυβος ἠδύναντο νά προδώσῃ αὐτήν. Ἐν τούτοις ὁ κρότος τοῦ καιομένου χόρτου ἠκούετο ὀπισθεν αὐτῆς· δριμεῖά τις δυσσομία καπνοῦ ἤρξατο διαχεομένη. Ὁ κίνδυνος εἶχε καταστῆ μέγιστος, φοικῶδης ἀγωνία συνέθλιβεν αὐτήν. Ἡ φωνὴ ὑψώθη ἀπαξ ἔτι, ἀλλ' ἀπέληξεν εἰς ὑπόκωφον γρυλλισμόν. Ὁ στρατιώτης εἴτε μεθυσμένος εἴτε κεκμηκῶς ἂν ἀπεκοιμήθη πάλιν. Ἐρπουσα τότε ἐπὶ τοῦ χόρτου ἐπανελάβε τὴν κινδυνώδη της πορείαν καὶ ἀνευ ἄλλου ἐπεισοδίου ἀφίκετο εἰς τὸ ἄκρον τοῦ φεγγίτου. Ἐκεῖ ἀνήψε διὰ τρεμούσης χειρὸς τὸ στυπίον καὶ ἐσφενδόνησεν αὐτὸ τυχαίως ἐπὶ τοῦ σωροῦ. Ἐπρεπε νά καταβῇ πλέον· δὲν ἐφοβεῖτο τοὺς ὑπνοῦντας στρατιώτας, ἀλλ' ἐμφυτὸς τις φόβος, ἐκ τῆς διαπραχθείσης πράξεως γεννηθεῖς, παρέλυνεν αὐτήν. Αἱ κιγκλίδες τῆς κλίμακος ἐφαίνοντο αὐτῇ ὑπεράριθμοι· τῇ ἐφαίνετο ὅτι ὁμίχλη πυκνὴ περιεκάλυπτε τὰ πάντα· αἱ κνημαὶ της ἐκάμπτοντο ἀδυνατούσαι νά ὑποβαστάσωσι τὸ σῶμά της. Ἡ χήρα ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς ὀρμήσασα, ὅπως ἀποφύγῃ τὸν ἴλιγγον. Ἐγκατέλιπεν αὐτὴν ἡ γενναϊότης. Κατέπεσε βαρεῖα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μόνον τὴν μικρὰν πλατεῖαν εἶχε νά διέλθῃ, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησεν. Ἐτραῖπη τὴν ἐναντίαν διεύθυνσιν, περιῆλθε τὸ ἄκρον τοῦ χωρίου, διεσκέλισε τὰ κηπάρια· αἱ ὑπὸ τῶν ἀκανθῶν ἐσχισμένοι χεῖρες της ἐκρέμαστο ἀδρανεῖς. Ἐφοβεῖτο. Οἱ βεβαρυμένοι πόδες της μόλις ἠγάγον αὐτὴν ἄχρι τῆς οἰκίας της· οἱ κρόταφοὶ της ἐπαλλον σφοδρότατα. Ἠναγκάσθη νά στηριχθῇ εἰς τὸν τοῖχον ὅπως εἰσέλθῃ. Ἐν τούτοις εἶχε συναίσθησιν ἐαυτῆς ἡ Γιαννούλα. Ἀγρία, φοικῶδης τις περιεργία συνέσειεν αὐτήν· ὀλόκληρον. Ἀδυνατούσα νά σταθῇ ὀρθή, ἐγονυπέτησεν ὀπίσω τοῦ μικροῦ παραθύρου, ὅπως ἴδῃ. . .

Ἡ ἠώς ἤρξατο ὑποφώσκαυσα. Τὸ πῦρ ὑπέ-

δοσκε τὸν σεσωρευμένον χόρτον. Καπνὸς βαρὺς καὶ φαίος ἐξήρχετο ἐκ τοῦ φεγγίτου καὶ τῶν ῥωγμῶν τῆς στέγης. Σπινθηρές τινες ἐλαμπον στιγμιαίως. Οἱ στρατιῶται ἕμενον ἀκίνητοι ὑποκάτω, ἐν τῷ σιτοβολῶνι, βεβυθισμένοι ἐν τῷ μολυβδίνῳ αὐτῶν ὑπῶ. Οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι ἤσαν πάντως ἀνευ ἀρχηγῶν καὶ πειθαρχίας. Εὐρον καταφύγιον ἐκεῖ, μὴ μεριμνῶντες περὶ τῆς ἐπιούσης, ὡς ἀγρίοχοιροὶ ἐν τῇ βορβορώδει των φωλεῶ. Πίθοι τινὲς ἀνεστραμμένοι παρὰ τὴν πυραμίδα τῶν ὄπλων των προέδιδον τὸ μυστικὸν τῆς ἀμεριμνησίας αὐτῶν καταπεπονημένοι ὑπὸ τοῦ μόχθου τῶν ἀδιαλείπτων λεηλασιῶν, ἀποκτηνωθέντες δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ οἴνου, ἐκυλίσθησαν ἐπὶ τῶν νῶτων αὐτῶν καὶ ἐροεγχοῦν. Ἡ πυρκαϊὰ ἐν τούτοις ἐξηπλοῦτο ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, ἀόρατος καὶ μυστηριώδης. Ἡ Γιαννούλα, περιρρυτὸν ὑπὸ ἰδρώτους ἐχούσα τὸ μέτωπον καὶ ἀσθμαίνουσα, ἐθεώρει.

Τῇ στιγμῇ ἐκεῖνη, Σιλεσιανὸς τις, ἠγέρθη νωθρῶς ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ σιτοβολῶνος, ἐτανύσθη, διεσχέλισε τοὺς συντρόφους αὐτοῦ καὶ ἐπλησίασε πρὸς τὴν πυρᾶν. Ἡ Γιαννούλα διέκρινε πάσας τὰς κινήσεις του, ἐν τῷ ὄχρῳ τῆς πρωίας φωτί. Διὰ τῆς αἰχμῆς τῆς ξιφολόγῃς του ὁ στρατιώτης ἀνεσκάλευσε τὴν τέφραν ἢ σβεσθεῖσα ἐστία ἕμενον ἀνευ φλογῶν καὶ θερμότητος. Ἐξῆλλε τότε τρέμων ὑπὸ τοῦ φύχους, περιῆλθε τὰ οἰκήματα καὶ συνέλεξε ζυλάρια τινα. Οὐδόλως ἐμερίμνα ἂν ταῦτα ἦσαν διάβροχα ἢ ξηρά· δὲν εἶχεν ἔτι συνέλθει ἐκ τῆς μέθης, φύχος δ' αἰσθανόμενος, ἀπεφάσισε ν' ἀνάψῃ πῦρ. Οἱ συστρατιῶται του εἶχον αὐτοῦ πάντα τὰ ἐγγύς αὐτῶν εὐρεθέντα ξύλα, αὐτοῦ λοιπὸν διήλθε τὴν μικρὰν πλατεῖαν ὅπως ζητήσῃ ἀπωτέρω. Ἡ χήρα παρετήρησεν ἑξάφνα ὅτι τὸ κατηραμένον ἐκεῖνο ὄν μὲ νωχελὲς βῆμα κατηυθύνετο πρὸς αὐτήν. Ὁ οὐρανὸς ἐλευκάζε. Ῥιφθεῖσα πρὸς τὰ ὀπίσω, ἐν τῇ σκιᾷ, δὲν ἐφοβεῖτο νὰ θεαθῇ. Ἄλλ' αὐτὸς ὁ χονδροστρατιώτης, μὲ τὰ ξανθὰ γένεια, καὶ τὴν ἠλιθίαν καὶ ἀγρίαν μορφήν, αὐτὸς ὁ ξένος πῶς διεγράφετο ἐν τῇ αἰκαυγίᾳ τῆς ἡοῦς! Ἡ Γιαννούλα μόνον μακρόθεν καὶ νύκτωρ εἶχεν ἴδει τὰ ὄντα ταῦτα. Ἄ! τέλος πάντων εἶχεν ἐν ὑπὸ τὰ ὄμματά της, πραγματικόν, ὀλίγα βήματα ἀπέχον αὐτῆς. Πόσον ἀπλήστως τὸν παρετήρει! Τῇ ἐφαίνετο φρικώδης. Ἴσως ἦτο αὐτὸς ὁ φονεὺς τὸν Γιάννη τῆς. Ἄλλ' ἢ κώπως καὶ τῶν δυνάμεων αὐτῆς ἢ ἐκλυσεῖς ἤσαν τοιαῦται, ὥστε οὐδ' ἀπεπειράθη νὰ φύγῃ, ἔμεινε δὲ γονυπετῆς ἐν τῇ αὐτῇ θέσει, εἰποῦσα:

— Ἄς ἔμβῃ, ἄς μὲ σκοτώσῃ! Φθάνει πλεῖσθ' ὅσο β' αὐτὴν ἴδῃ.

Ὁ Σιλεσιανὸς ἐξηκολούθει ἠλησιάζων. Ἡ γυνὴ, ὡς μαγγανυθεῖσα, ἠδυναίει ν' ἀποσπάσῃ ἀπ' αὐτοῦ τὰ βλέμματά της. Προσηγγίζει ἤδη

εἰς τὴν φλιάν, συλλέγων ἔνθεν κακεῖθεν φρούγαν, ὅτε τυχαίως ἀνήγειρε τὴν κεφαλὴν του. Κλάδος τις τῆς τριανταφυλλιάς, ὑπὸ τὴν βροχὴν κλίνας, τραχέως ἐπέφυσε τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ. Καὶ ὀρθωθείς νῦν ἐξήταξε τὴν τριανταφυλλίαν, τοὺς μακροὺς καὶ στενοὺς κλώνους τῆς· ἐμειδίασε μετ' εὐαρεσκείας, περμερίσεν ὀλίγον, ἔκυψε, καὶ δραξάμενος τοῦ κορμοῦ διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς, ἀμεριμνῶν περὶ τῶν ἀκανθῶν, ἀπέσπασε διὰ τῆς ἐτέρας τὴν ξιφολόγῃν του.

Ἡ χήρα ἠνοσθώθη αἰφνης, ὡχρὰ, περίτρομος. — ὦ! ἐψιθύρισε, τρίζουσα τοὺς ὀδόντας τῆς· τὴν τριανταφυλλιά τοῦ Γιάννη! Τί θὰ τὴν κάμῃ; . . .

Ὁ στρατιώτης ἐπληξεν αὐτὴν ἀπαξ, ἀλλὰ τὸ δενδρύλλιον προεσπίσθη ὑπὸ ἐξογκώματος τοῦ τοίχου ἀντέστη, μόνον τοῦ φλοιοῦ αὐτοῦ ἐκσχισθέντος. Ἡ χεὶρ τοῦ στρατιώτου ὑψώθη καὶ πάλιν.

Ἡ Γιαννούλα δὲν ἐφοβεῖτο πλέον ἐλησμούνησεν ἀμέσως τὴν σκοτοδίνην τοῦ τρόμου ἧτις κατέλαθεν αὐτὴν ἐν τῷ ἀχυρῶνι· τὸ κατ' αὐτήν, οἱ ἐν τῷ σιτοβολῶνι ὑπνοῦντες δὲν ὑφίσταντο πλέον.

— Κακὸ ποῦ μ' εὐρήξαι! Ἐνας Πρωσὸς τῆς Λειψίας κόβει τὴν τριανταφυλλιά μας!

Ἐκφρων, ἐδράξατο τοῦ δίκρανου καὶ ἐπήδησεν ἄγρι τῆς θύρας.

— Στάσου! μὴ τὸ ἐγγίξῃς· εἶνε ἱερὸ πρᾶγμα!

Ἡ ξιφολόγῃ τῷ ξένου ἐπληξε καὶ πάλιν. Ὁ κορμὸς τῆς τριανταφυλλιάς ἐκόπη, ἢ κορυφὴ αὐτῆς κατέπεσε χαμαί, οἱ κλάδοι τῆς ἐσύρθησαν ἐν τῇ λάσπῃ. Ἦτο εὐχαριστημένος ὁ στρατιώτης. Εἶχε ξύλα διὰ τὴν πυρᾶν του. Τότε ἐνωτίσθη, μετ' ἀνεκφράστου ἐκπλήξεως, τὸν ἦχον ἀνθρωπίνης φωνῆς παρ' αὐτὸν, καὶ στραφεὶς εἶδεν ἀναθοροῦσαν ἐμπρὸς του γυναῖκα, τρομερὰν τὸ βλέμμα, δίκρανον κραδαίνουσαν ἀνὰ χεῖρας, παρὰ τὴν διαρπαγεῖσαν οἰκίαν, ὡς τὸ φάντασμα τῆς Ἐκδικήσεως ἐνώπιον τῆς Εἰσβολῆς. Προσεπάθησε νὰ φύγῃ, ἀλλὰ τρομερὰ τις ὀχλοβοὴ ἐγερεθεῖσα αἰφνης ἐν τῷ σιτοβολῶνι, ἐπάγωσεν αὐτὸν ἐκ φρίκης καὶ καθήλωσεν ἐν τῇ θέσει του.

Ἡ πυρκαϊὰ ἐξεράχθη αἰφνιδίως. Ὁ ὄγκος τοῦ χόρτου εἶχε βαθυηδὸν ἀναφλεγῆ ἀνευ πατάγῃ καὶ ἀνευ λάμψεως. Ὁ ἀχυρῶν ἐτήρησε τὸ μυστικόν του. Εἶτα διασχισθείσης τῆς στέγης εἰσεέρρευσε ὁ ἀνεμος· ῥεῦμα δ' ἐσηματίσθη· ὁ φρικαλέος μέλας καπνὸς εὐρε διεξόδον καὶ διεξέφυγε. Ἡ πυκνὴ στήλη περιεδινήθη, ἀνεπήδησε καὶ ὑψώθη φέροσα ἐν ταῖς πλευραῖς αὐτῆς ἐρυθροὺς θυσσάνους φλογῶν. Ἡ ἐκρηξίς ὑπῆρξε στιγμιαία. Τὸ πῦρ συνέστράφη πανταχόθεν, διεχύθη, διήλασε διὰ τῶν ὑπερθερμανθέντων ξύλων. Τριγμοὶ σφοδρότατοι ἀν-

ἠγγειλαν τὴν μαυιώδη τοῦ οἰκοδομήματος ἐξ-ἀθρῶσιν. Τὸ σπινθῶμα διαβρωθὲν ὑπὸ τοῦ πυρὸς κατεκρημνίσθη ἐν τῷ κενῷ τοῦ σιτοβολῶνος μετ' ἀπκίσιων ἐκपुरσοκροτήσεων. Φρικαλέα τις λάμψις ἐξήγαγε βιαίως ἀπὸ τῆς ἐωθινῆς σκιαυγείας τὸ χωρίον, τὰ δένδρα καὶ τοὺς παρακειμένους ἀγρούς. Βροχὴ πυκνὴ χόρτων πυριφλέκτων περιεκάλυψε τὴν μικρὰν πλατεῖαν διὰ τοῦ μαύρου αὐτῆς σαβάνου.

Τινὲς τῶν στρατιωτῶν ἀποσπασθέντες τοῦ ὕπνου ὑπὸ τῆς καταπτώσεως τῶν ἀσβέστων, κατάρθωσαν ν' ἀρπάσωσιν ἐν σπουδῇ τὸ ὄπλον αὐτῶν καὶ νὰ ὀρμήσωσιν ἐξω τοῦ σιτοβολῶνος πρὸ τῆς καταρρέσεως· ἔτρεχον, κατεπτοημένοι, νομίζοντες ὅτι προσέβαλλεν αὐτοὺς ὁ πολέμιος· πάντες οἱ ἄλλοι, καταληφθέντες ὑπὸ τῆς πυρκαϊᾶς ἐν τῇ ἀναίσθησίᾳ τῆς μέθης, ὑπνοῦν τὸν τελευταῖον αὐτῶν ὕπνον ὑπὸ τὰ ἐκδικητικὰ ἐρείπια τοῦ καπνίζοντος σιτοβολῶνος. Τώρα ἀνεφλέγετο ὁ στάβλος. Αἱ φλόγες ἀνήρχοντο ἀψιδεσιδῶς εἰς τὸν πορφυρωθέντα οὐρανόν. Οἱ χωρικοὶ τοῦ Πλεσιεῖ εἶδον βέβαια τὸ σύνθημα.

Ἡ Γιαννούλα, βλοσυρὰ τὸ βλέμμα, παρετήρησε μετὰ στοργῆς ἐσχάτην φορὰν τὴν συντριβεῖσαν τριανταφυλλίαν, καὶ αἰφνης, ὠρυσμένη ἐπὶ τῇ ἱεροσουλῇ, ὤρμησεν ἐπὶ τὸν Σιλεσιανόν. Τὸ δίκρανον δις ταλαντευθὲν ἐπληξεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ στήθους. Οἱ ὀδόντες αὐτοῦ ἐλαμψαν ἐν τῇ ἀνταυγίᾳ τῆς πυρκαϊᾶς καὶ ἐξηφανίσθησαν ὑπὸ τὸ ἀμαυρὸν ὕψασμα.

Ὁ στρατιώτης ἔρρηξεν ἀπελπιστικὴν κραυγὴν, ἀφῆκε τὴν ξιφολόγῃν του καὶ κατέπεσε ἐπὶ τοῦ χθαμαλοῦ ἐδάφους. Ἡ γυνὴ ἐκραύγαζε:

— Τὴν ἐσκότωσες! τὴν ἐσκότωσες!

Ἀμειλικτος, ἀγρία, ἐπληττεν ἔτι, τὸν φονεὰ τῆς τριανταφυλλιάς δι' ἀγρίας κινήσεως τῶν χειρῶν, εἶλκε πρὸς ἑαυτὴν τὸ δίκρανον καὶ ἐβύθιζε πάλιν αὐτὸ μαυιωδῶς ἐν τῷ λαίμῳ τοῦ ξένου. Οὗτος ἐπαυσε κατὰ μικρὸν σφαδάζων καὶ ἐκυλίσθη ἀδρανῆς. Ἡ Γιαννούλα ὠρύετο:

— Τὴν ἐσκότωσες! . . . Νὰ καὶ σύ!

Οἱ σωθέντες ἐκ τοῦ πυρὸς ἐπιδρομαῖς προσέδραμον, ὠρυγὰς μανίας ῥηγνύοντες καὶ τὸ ὄπλον κραδαίνοντες.

— Ἐλάτε, ἀνέκραξεν ἡ χήρα. Τώρα ἔμπορεῖτε νὰ μὲ σκοτώσετε. Σὺς ἐκδικήθηκα γιὰ τὸν Γιάννη καὶ γιὰ τὴν τριανταφυλλιά· οἱ χωριανοὶ μοῦ ἔχουν τὸ σύνθημά τους. Σκοτώστε με!

[Jules de Glouvet].

A. Π. Κ.

Εἰς πᾶσαν κατάχρησιν ἠδονῆς ἐπιβάλλεται ζημία ἴσον ποσὸν θλίψεως καὶ δυστυχίας· ὁ εἰς καταχρήσεις ὑποκείμενος ὁμοιάζει πρὸς τὸν ἐξοδεύοντα εἰς ἐν ἔτος τὸ εἰσόδημα καὶ τοῦ ἐπιόντος ἔτους.

ΧΡΟΝΙΚΑ ΕΚ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Ἡ ἐν ταῖς πόλεσι κυκλοφορία ἀνευ ἵππων καὶ ἀμαξηλατῶν. — Ὁ ἠλεκτρισμὸς, μεγάλη σημερινὴ πρόοδος. — Μετατροπὴ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ εἰς μηχανικὴν ἐνέργειαν. — Πρῶτα πειράματα τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ὡς κινήτηριον δυνάμειος. — Κινήτηριος ἠλεκτρικὸς μηχανισμὸς. — Πειράματα ἠλεκτρικοῦ σιδηροδρόμου. — Πρῶτος ἠλεκτρικὸς σιδηροδρόμος εἰς κοινὴν χρῆσιν. — ἠλεκτρικὸς ἐναέριος σιδηροδρόμος. — Μικρὸς ταχυδρομικὸς ἠλεκτρικὸς σιδηροδρόμος. — ἠλεκτρικὰ Tramways. — Τὰ πρῶτα ἠλεκτρικὰ Tramways εἰς δημοσίαν χρῆσιν. — Κοινὰ ἠλεκτράμαζα. — ἠλεκτροπλοῖα. — Ἀερόστατα ἠλεκτροκίνητα. — Νέα κεντρικὴ ἐν Παρίσι οἱ εἰταίρια τοῦ ἠλεκτρισμοῦ.

Σήμερον πρόκειται περὶ σπουδαιοτάτης ἀνατροπῆς! Φαντασθῆτε, καλαί μου ἀναγνώστρια, τὴν κλεινὴν τῆς Παλλάδος πόλιν ἐρήμην ἐντελῶς τῶν ἵππων τῆς καὶ τῶν κυρίων ἀμαξηλατῶν τῆς, τῶν ἐνίοτε υπεράγαν φορτικῶν! Μὴ φοβεῖσθε ὅμως· δὲν πρόκειται περὶ γενικῆς τινοῦ ἐκ συστάσεως ἵππων καὶ ἀμαξηλατῶν ἀπεργίας· ἡ κυκλοφορία οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον θέλει διακοπῆ. Ὡς καὶ πρότερον, θὰ δύνασθε ἐντὸς ὀλιγίστων λεπτῶν τῆς ὥρας νὰ παρέχητε εἰς τοὺς πνεύμονας ὑμῶν τὸν καθαρὸν ἀέρα τῶν Πατησιῶν, τῶν Ὀλυμπίων, τῶν Ἀμπελοκήπων, τοῦ Φαλήρου· θὰ δύνασθε νὰ διατρέχητε τὰ διάφορα τῆς ἀγαπητῆς πόλεως σημεῖα, χωρὶς οἱ τρυφεροὶ ὑμῶν πόδες νὰ ἐκφέρωσι τὴν ἐλαχίστην μεμψιμοιρίαν, τὸν ἐλάχιστον γογγυσμόν! Εἶναι περιέργον τοῦτο ἀληθῶς, πλὴν πρέπει ἀπὸ τοῦδε νὰ ἐξοικειωθῆτε μετὰ τὴν ἰδέαν αὐτὴν τὴν ἐκπληκτικὴν ἴσως, ἀλλὰ μὴ ἀπέχουσαν πολὺ τῆς πραγματοποιήσεως.

Περιέργως ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος! Εἶπεν ἀπαξ· «ζωὴ εἶναι ἡ κίνησις», καὶ ἐξακολούθει νὰ πληροῖ τὸν θεθέντα τοῦτον ὀρισμὸν τῆς ζωῆς διὰ τῆς ἀκαταπαύστου ἐργασίας τοῦ πνεύματος αὐτοῦ. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἐπὶ τῆς γῆς ἐμφανίσεώς του δὲν ἠσύχασεν οὐδ' ἐπὶ στιγμῇ· ἐργάζεται ἀενάως καὶ καθ' ἑκάστην ἀποκαλύπτει τὴν ὑπὸ παχυτάτης ἀγλῆος περιεκαλυμμένην φύσιν, καὶ ἀποσπᾷ ἐξ αὐτῆς ἀνὰ μίαν τὰς ἐξαιτίας καὶ ὑπερφυεῖς δυνάμεις τῆς. Μέχρι ποῦ ἄρα γε σημείου θέλει φθάσει ἡ πρόοδος αὐτῆ τοῦ δαιμονίου ἀνθρωπίνου πνεύματος; Ὑπάρχουσιν ὄρια εἰς τὴν διαρκῆ ταύτην ἀνάπτυξιν; καὶ ἂν ὑπάρχωσι, ποῦ εὐρίσκονται; εἰσὶ πολὺ μακρὰν τοῦ αἰῶνος ἡμῶν; Ὡς ἐπιτύχη ἄρα γε τὸ ἀνθρώπινον αὐτὸ πνεῦμα, παντοδύναμον ὅσον καὶ αὐθαδὲς, νὰ θέσῃ πρὸ αὐτοῦ τὴν μυστηριώδη φύσιν ἐντελῶς ψυμνῆν; . . .

Ἄλλ' ἰδοὺ ὅτι παρασυρόμεθα εἰς τὸν λαβύρινθον τοῦ σκεπτικισμοῦ, λαβύρινθον στερεῶ-

μενον μίτου τῆς Ἀριάνης διὰ τὴν ἔξοδον! Περιορισθῶμεν λοιπὸν μόνον εἰς τὴν προπαρασκευὴν τοῦ πνεύματός μας διὰ τὰς σημερινὰς τῆς προόδου ἐκπλήξεις, ὅπως μὴ πρὸς ἐκάστης νέας ἀποκαλύψεως ἀφίνωμεν φωνὴν θαυμασμοῦ!

* *

Λοιπὸν πρόκειται σήμερον καὶ πάλιν περὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, τῆς ἐξαισίας ταύτης δυνάμεως, ἣτις πανταχοῦ εἰς τὸν κόσμον διακεχυμένη ὑπὸ τῆς φύσεως τείνει νὰ διασπαρῆ καὶ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰς πλείστας ἀνάγκας τοῦ βίου αὐτοῦ. Ἡλεκτρισμὸς ἤδη εἶναι ὀλόκληρος μεταμόρφωσις τῶν μέχρι σήμερον περιβαλλουσῶν ἡμᾶς συνθηκῶν τοῦ κοινωνικοῦ βίου· εἶναι πλήρης μεταβολὴ τῶν νῦν ὑφισταμένων μέσων τῆς μεταφορᾶς καὶ τῆς συγκοινωνίας· εἶναι ἔν τε πρὸς τὰ πρόσω γιγάντειον ἄλλα. Θέλετε ἴδει.

* *

Ἀπὸ τινος μελετᾶται μετὰ θερμότητος ὑπὸ τῶν ἀκαμάτων ἐπιστημόνων μας τὸ σπουδαιότατον ζήτημα τῆς μεταβολῆς τοῦ ἠλεκτρισμοῦ εἰς μηχανικὴν ἐνέργειαν, δι' ἣς θέλει ἐπιτευχθῆ ἡ μεταφορὰ τῶν δυνάμεων. Οὕτε ἵππων πλέον, αὐτὲ ἀμαξήλαται· οἱ ἵπποι ἀντικαθίστανται ὑπὸ κομψῆς ἠλεκτρικῆς κινητηρίου μηχανῆς, τοὺς δὲ ἀμαξήλατας, τοὺς τροχίους, διαδέχονται εὐγενεῖς μηχανικοὶ, ἄνδρες ἠλεκτρομαθεῖς καὶ ἐπιστήμονες. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἄτμος, τὸ θαῦμα τοῦτο τοῦ αἰῶνός μας, ἐκπνέει ἴσως, πρὶν ἔτι ὁ αἰὼν αὐτὸς ἀπέλθῃ. Ἡλεκτρικὴ κινητήριος δύναμις! Ὅποιον μέγα ἀληθῶς ἐπιστημονικὸν συμβεβηκὸς μέλλει νὰ συντελεσθῆ!

* *

Πρῶτος ὁ εὐφυῆς ἐφευρέτης τῆς γαλθανοπλαστικῆς Ἰακώβης συνέλαβε τὴν ἰδέαν τῆς χρησιμοποίησεως ταύτης τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ὡς δυνάμεις κινητηρίου, καὶ κατὰ τὸ 1839 ἐγίνοντο τὰ πρῶτα πειράματα ἐπὶ τοῦ ἐν Πετρούπολει Νέβα ποταμοῦ δι' ἀκατίου φέροντος δώδεκα ἄτομα καὶ κινουμένου ὑπὸ τοῦ πρώτου ἠλεκτροκινητήρος τοῦ Ἰακώβη. Ὁ κινητὴρ αὐτός συνίστατο ἐξ 128 ζευγῶν ἠλεκτρικῶν συσκευῶν τοῦ Grove. Αἱ συσκευαὶ δὲ αὗται ἐχορήγουν τὸν ἀναγκαῖον ἠλεκτρισμὸν, ὅστις περιέστρεφε τοὺς περρωτοὺς τροχοὺς τοῦ πλοικαρίου. Πλὴν ἡ μηχανὴ αὕτη, ἣτις ἀνέπτυσσε δυνάμιν μόνον $3/4$ ἵππου, τούναντιον ἔφερε βάρους ὑπέριμετρον· ἄφ' ἑτέρου δὲ ἐκ τῶν ἠλεκτρικῶν συσκευῶν ἀπελύοντο ὑποζωτικοὶ ἄτμοι τὰ μέγιστα ἀνυπόφοροι εἰς τοὺς ἐπὶ τοῦ πλοικαρίου. Τὰ δύο ταῦτα ἀκατανίκητα τότε ἄτοπα ἠνάγκασαν τοὺς ἄνδρας τῆς ἐπιστήμης νὰ περιορισθῶσιν εἰς τοῦτο καὶ μόνον τὸ πείραμα.

Οὐχ ἦττον τῷ 1850 ἕτερός τις Μολὲν καλούμενος ἐπεχείρησεν ὅμοιον πείραμα ἐν τῇ λίμνῃ τοῦ δάσους τῆς Βουλωνίας ἐν Παρισίοις, ὅπερ ὅμως ἐντελῶς ἀπέτυχεν.

* *

Ἐκτοτε ἐπὶ 29 ἔτη μέχρι τοῦ 1879 οὐδὲν ἐπανελήφθη πείραμα. Ἄν δὲν ἐπανελήφθη ὅμως, δὲν ἐδείκνυε τοῦτο, ὅτι οἱ ἐπιστήμονες ἀποθαρρυνθέντες εἶχον ἐγκαταλείψει πᾶσαν ἰδέαν τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ ὀνείρου αὐτοῦ. Τούναντιον, ἐμφορούμενοι τῆς θείας καὶ μυστηριώδους ἐκείνης φλογὸς τῆς προόδου, κεκλεισμένοι μεταξὺ τῶν τεσσάρων τοίχων τῶν σπουδαστηρίων αὐτῶν, σιωπηλῶς εἰργάζοντο μετ' ἐπιμονῆς θαυμαστῆς καὶ ὑπομονῆς Ἰαβείου, ἕως οὗ τῷ 1879 ὀπλισμένοι διὰ τελειότερων ὄπλων κατήλθον ἐκ νέου εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ ἤρξαντο τῶν πειραμάτων αὐτῶν. Ἐντεῦθεν ἄρχεται νέα ἐντελῶς ἐποχὴ, λαμπρὰ, ἐνδοξος διὰ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα. Μέχρι τοῦ ἔτους αὐτοῦ αἱ διαφοροὶ πρόοδοι ἐτροποποίησαν καὶ ἐβεβίωσαν τὰς ἠλεκτρικὰς μηχανὰς εἰς τρόπον, ὥστε ν' ἀπολαμβάνονται μεγάλα ποσὰ ἠλεκτρισμοῦ, χωρὶς αἱ συσκευαὶ ν' ἄρῳσιν ὡς πρότερον ἱκανὸν βάρος. Πειράματα λοιπὸν ἀλλεπάλληλα κατὰ τὰ τελευταῖα τέσσαρα ἔτη συνεχῶς ἐπαναλαμβάνόμενα μετ' ἐκπληκτικῆς ἐπιτυχίας μέχρι σήμερον κατάρθωσαν νὰ δημιουργήσωσιν ἠλεκτροκινητήριους ἀμαξίας, Tramways, σιδηροδρόμους, πλοῖα καὶ νὰ κλονήσωσιν ἐκ βάθρων τὴν ὑπαρξίν τῶν ἵππων καὶ τοῦ ἄτμου.

* *

Πρὶν προχωρήσωμεν περαιτέρω, εἰπώμεν διὰ δύο λέξεων εἰς τί συνίσταται ὁ περιλάλητος αὗτος νέος κινητήριος ἠλεκτρικὸς μηχανισμός. Μηχανὴ δυναμοηλεκτρικὴ τοῦ συστήματος Siemens διὰ τοῦ παραγομένου ἠλεκτρισμοῦ τίθησιν εἰς ἐνέργειαν κινητήρα συγκοινωνούντα πρὸς τὸν ἄξονα τῶν τροχῶν, εἰς ἃς μεταδίδει τὴν κινητήριον αὐτοῦ δυνάμιν. Ἐὰν ἤδη θέλωμεν ν' ἀναπτύξωμεν δυνάμιν μεγάλην καὶ ν' ἀποταμιεύσωμεν ταύτην, ὅπως ἐν δεδομένῳ χρόνῳ ποιήσωμεν αὐτῆς χρῆσιν, τότε μεταξὺ τοῦ ἠλεκτροκινητήρος καὶ τῆς δυναμοηλεκτρικῆς μηχανῆς παρεμβάλλομεν συστοιχίας συμπυκνωτήρων, ἐν αἷς ἀποταμιεύεται μέγα ποσὸν δυνάμεως (ἐκ τῆς δυναμοηλεκτρικῆς μηχανῆς τοῦ Siemens), ἣτις οὕτω δύναται νὰ παράσχη κίνησιν πολλῶν ἵππων δυνάμεις. Δὲν δίδομεν ἐνταῦθα τὴν τεχνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν αὐτῶν ἐν λεπτομερεῖᾳ περιγραφὴν, φειδόμενοι τοῦ χώρου τῆς φιλοξενούσης ἐφημερίδος καὶ εὐλαβοῦμενοι τῆς μὴ ἀνευ ὀρίων ἐνίοτε περιεργείας τῶν εὐγενῶν ἀναγνωστῶν καὶ ἀναγνωστῶν ἡμῶν.

Οἱ συμπυκνωτήρες οὗτοι οἱ κάλλιστοι εἶνε οἱ καλούμενοι τοῦ συστήματος Φῶρ. Οὕτω λοιπὸν ἐφοδιάζοντες ἀμαξίαν διὰ τῶν συμπυκνωτήρων αὐτῶν πεπληρωμένων ἠλεκτρισμοῦ ἐκ τῶν σταθμῶν δυνάμεθα νὰ θέσωμεν εἰς κίνησιν αὐτήν, ἣτις τρέχει μὲ ὅταν θέλωμεν ταχύτητα, στρέφεται, σταματᾷ διὰ τῆς μεγαλειτέρας εὐκολίας.

Ἄλλο ὅμως ἔτι σπουδαιότερον πλεονέκτημα εἶναι, ὅτι ἡ ὑπὸ τῆς δυναμοηλεκτρικῆς μηχανῆς τοῦ Siemens παραγομένη δύναμις δύναται δι' ἠλεκτρικοῦ σύρματος ἢ διὰ σιδηρῶν ῥαβδῶν ν' ἀποσταλῆ μακρὰν πολὺ, καὶ ἐκεῖ νὰ θέσῃ εἰς ἐνέργειαν τὸν ἠλεκτροκινητήρα.

Ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω λοιπὸν δεδομένων ἐρειδόμενοι οἱ περὶ τὸ ἔργον τοῦτο καταγινόμενοι θαυμαστοὶ ἄνδρες ἐδημιούργησαν διάφορα συστήματα καὶ ἐπεδόθησαν εἰς διάφορα πειράματα περὶ τῆς εὐχερεστερας καὶ καταλληλοστερας ἐφαρμογῆς τῆς ἠλεκτρικῆς μεταφορᾶς.

* *

Τὰ πρῶτα πειράματα ἠλεκτρικοῦ σιδηροδρόμου ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ οἴκου Siemens κατὰ τὴν τοῦ 1879 ἐκθεσίν τοῦ Βερολίνου. Ἡ ῥυμουλκὸς ἀμαξία ἔφερε τὸν ἐπὶ τοῦ ἄξονος τῶν τροχῶν ἠλεκτροκινητήρα, ὅστις ἐτίθετο εἰς ἐνέργειαν διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, παραγομένου ἐκ μηχανῆς οὐχὶ ἐν τῇ ἀμαξίᾳ, ἀλλ' ἐν τῷ σταθμῷ εὐρισκομένης. Ἐκ τοῦ σταθμοῦ λοιπὸν τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα ἐπέμπετο πρὸς τὸν ἠλεκτροκινητήρα διὰ σιδηρᾶς τροχιᾶς εὐρισκομένης ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο ἄλλων ἐκατέρωθεν διὰ τοὺς τροχοὺς προσωρισμένων. Ἡ μεσαία αὕτη τροχιὰ ἐζέχουσα ἐπερείδετο ἐπὶ ξύλων, ὅπως ἡ ἀπομεμονωμένη ἐκ τῆς γῆς ἔλασμα δὲ ἐπίμηκες σιδηροῦν κατερχόμενον ἐκ τῆς ἀμαξίας διωλίσθαιεν ἐπὶ τῆς μεσαίας ταύτης τροχιᾶς καὶ οὕτω δι' αὐτῆς συνεκοινωνεῖ τὴν ἐν τῷ σταθμῷ δυναμοηλεκτρικὴν μηχανὴν μετὰ τοῦ ἐν τῇ ἀμαξίᾳ ἠλεκτροκινητήρος, ὅστις οὕτω διὰ τοῦ πεμπομένου αὐτῷ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος ἐτίθετο εἰς ἐνέργειαν. Τὸ ρεῦμα δὲ τοῦτο ἐπέστρεφεν εἰς τὴν πηγὴν του μετὰ τὴν δίοδον αὐτοῦ διὰ τοῦ ἐν τῇ ἀμαξίᾳ κινητήρος διὰ τῶν ἐκατέρωθεν τροχῶν καὶ τῶν τροχιῶν αὐτῶν. Ἡ ῥυμουλκὸς αὕτη ἔσυρεν ὀπισθεν αὐτῆς δύο ἀμαξίας μικρὰς φερούσας 12 ἄτομα· τὸ δὲ διατρεχόμενον διάστημα ἦτο 300 μέτρων. Ἡ ἀναπτυχθεῖσα ταχύτης κατὰ τὸ πρῶτον τοῦτο πείραμα ἦτο $3/2$ μέτρων κατὰ δευτερόλεπτον, ἦτοι πλέον τῶν 12 χιλιομέτρων καθ' ὥραν.

* *

Ἡ ἐπιτυχία τῶν πειραμάτων αὐτῶν τοῦ Siemens ἐνεθάρρυνον εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ πρώτου ἠλεκτρικοῦ σιδηροδρόμου ἐν Βερολίῳ

κατασκευασθέντος καὶ τακτικώτατα ἐν ἐνεργείᾳ ὄντος ἀπὸ τοῦ Μαρτίου τοῦ 1881. Ὁ ἠλεκτρικὸς σιδηροδρόμος αὗτος ἄρχεται ἐκ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ Anhalt καὶ φθάνει μέχρι τῆς Στρατιωτικῆς σχολῆς ἐν Lichterfelde. Ἐνταῦθα ὅμως ἡ κεντρικὴ τροχιὰ ἐνοχλητικὴ οὖσα εἰς τὴν κυκλοφορίαν τῶν κοινῶν ἀμαξῶν ὡς ἐκ τῆς ἐξοχῆς αὐτῆς ἐκ τῆς ἐπιφανείας τῆς ὁδοῦ ἀφρέθη ἐντελῶς, τὸ δὲ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα ἤδη στέλλεται διὰ τῆς μιᾶς τροχιᾶς τῶν τροχῶν, διὰ δὲ τοῦ ἑτέρου τροχοῦ καὶ τῆς τροχιᾶς ἐπανεργεῖται εἰς τὴν πηγὴν αὐτοῦ. Ἐξ πρὸς τοῖς τριάκοντα ἀμαξοστοιχίαι καθ' ἡμέραν κυκλοφοροῦσιν ἐπὶ τῆς πρώτης ταύτης σιδηροδρομικῆς γραμμῆς μετὰ ταχύτητος 35-40 χιλιομέτρων καθ' ὥραν δι' ἠλεκτροκινητηρίου μηχανῆς πέντε μόνον ἵππων δυνάμεις. Τὸ μήκος τῆς γραμμῆς εἶναι 3 χιλιόμετρα· πρόκειται ὅμως ν' αὐξηθῆ κατὰ $3 1/2$ χμ ἔτι.

Ἄλλος σιδηροδρόμος ἠλεκτρικὸς ἐναέριος, οὕτως εἰπεῖν, ἐσχεδιάσθη ὑπὸ τοῦ Chrétien καὶ μελετᾶται νὰ κατασκευασθῆ ἐν Παρισίοις ἐπὶ τῆς πλατείας λεωφόρου τοῦ Βολταίρου. Αἱ τροχιαὶ τοῦ σιδηροδρόμου αὐτοῦ θέλουσιν εἶναι ἐναέριοι ὑποστηριζόμεναι ὑπὸ μακρᾶς σειρᾶς σιδηρῶν στοῶν.

Τὸ σπουδαιότατον ὅμως εἶναι ἡ μελετωμένη κατασκευὴ μικροῦ ἠλεκτροσιδηροδρόμου ταχυδρομικοῦ ὑπὸ τοῦ Μαρκέλου Δεπρὲ σχεδιασθέντος, ὅστις ἔλκων ὀπισθεν αὐτοῦ ἀμαξίδια πλήρη ἐπιστολῶν, τηλεγραφημάτων, φακέλλων διαφόρων, θέλει κυκλοφορεῖ ἐν τοῖς ὑπογείοις ὄχετοῖς τῆς πόλεως καὶ ἐκτελεῖ τὴν ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν ἀστραπηδὸν ἐκ τοῦ ἐνὸς μέχρι τοῦ ἑτέρου ἄκρου τῆς εὐρείας πρωτευούσης τῆς Γαλλίας. Τὸ σύστημα τοῦτο θέλει ἀντικαταστήσει τὸ ἤδη ἐν ἐνεργείᾳ ὄν εὐφύεστατον σύστημα τῶν ὑπογείων πνευματικῶν σωλῆνων, ἐν οἷς κύλινδρος στερεὸς ἐκ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον τῆς πόλεως ὠθεῖ πρὸ αὐτοῦ φάκελλον τηλεγραφημάτων διὰ συμπυκνώσεως τοῦ ὀπισθεν αὐτοῦ ἀέρος καὶ ἀραιώσεως τοῦ ἐμπροσθεν αὐτοῦ.

* *

Ταυτοχρόνως δὲ διάφορα πειράματα ἐγένοντο πανταχοῦ ἠλεκτρικῶν Tramways καὶ κατασκευαὶ ἐπίσης τοιοῦτων εἰς δημοσίαν χρῆσιν. Οὕτω ἐν τῇ κατὰ τὸ 1881 ἠλεκτρικῇ ἐκθέσει τῶν Παρισίων ἠλεκτροκίνητον Tramway ἐλάμβανεν ἐξῶθεν ἐκ τινος ἀποστάσεως ἐκ τοῦ μεγάρου τῆς ἐκθέσεως ἀνά 50 ἐπισκέπτας καὶ εἰσήγεν αὐτούς ἐντὸς αὐτοῦ. Ἐν τῷ εἶδει ὅμως τούτῳ τοῦ Tramway καθιερώθη νέον σῶστημα. Τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα πλέον δὲν ἐστέλλετο καὶ ἐπανήρχετο εἰς τὴν πηγὴν του διὰ τῶν σιδηρῶν τροχιῶν, ἀλλὰ διὰ δύο συρμάτων

μεταλλικῶν, ὑποστηριζομένων διὰ πασσαλὼν κατὰ τὸ μήκος τῆς γραμμῆς· καὶ τὰ δύο ταῦτα σύρματα συνεισφέρουσιν πρὸς τὸν ἐν τῇ ἀμαξῇ ἠλεκτροκινητήρα διὰ μικρῶν ἐπιμήκων ἐλασμάτων ἐξερχόμενων ἐκ τῆς ὀροφῆς τῆς ἀμαξῆς καὶ ὀλισθηκόντων ἐπὶ τῶν συρμάτων αὐτῶν κατὰ τὴν πορείαν τῆς ἀμαξῆς. Ἐννοεῖται ἤδη, ὅτι διὰ μὲν τοῦ ἐνὸς συρματος ἐπέμπετο, διὰ δὲ τοῦ ἑτέρου ἐπανήρχετο εἰς τὴν πηγὴν τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα.

Κατὰ τὸ σχέδιον τοῦτο ἡ ἐν Βερολίῳ ἐταιρία τῶν ἵπποσιδηροδρόμων εἰς μίαν τῶν ἐν τῇ κεντρικωτέρᾳ ὁδῷ τῆς πόλεως γραμμῶν τῶν Tramways αὐτῆς ἀντικατέστησε τοὺς ἵππους διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ κινητήρος. Τὰ Tramways ταῦτα, συνιστάμενα ἐκ δύο ἀμαξῶν δυνάμενων νὰ περιλάβωσιν 90 ἄτομα, εὔρον μεγάλην ὑποστήριξιν καὶ ἐπιτυχίαν ἐν Βερολίῳ σήμερον. Ἐπίσης δὲ ἡ ἐν Γενεύῃ τῆς Ἑλβετίας ἐταιρία τῶν ἵπποσιδηροδρόμων ἀπεράσισε νὰ ἐφαρμόσῃ ἐπὶ πασῶν τῶν ἀμαξῶν αὐτῆς τὸν ἠλεκτρισμόν.

Ἐν Παρισίοις δὲν κατασκευάσθη εἰσέτι γραμμὴ τις εἰς κοινὴν χρῆσιν· πλὴν τὰ πειράματα καθ' ἑκάστην πολλαπλασιάζονται μετὰ μεγίστης πάντοτε ἐπιτυχίας, καὶ ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν οἱ Παρισινοὶ θέλουσι ταξιδεῦσαι δι' ἀμαξῶν ἀνευ ἵππων, ἀνευ ἀτμοῦ, ἀνευ συμπιεσμένου ἀέρος, ἀνευ θορύβου καὶ καπνοῦ δὲν εἶναι μακρὰν. Τὴν 24 παρελθόντος Ἰουνίου ἐγένοντο πειράματα ἠλεκτρικοῦ Tramway διατρέξαντος μετὰ ταχύτητος 11 χιλιομέτρων καθ' ὥραν, (ἢ τοὶ ὀλίγον τι ταχύτερον τῶν ἵππων), διάστημα 30 χιλιομέτρων μετὰ 40 ἐπιβατῶν. Ἐκτοτε τὰ πειράματα ἐπαναλαμβάνονται καθ' ἑκάστην σχεδὸν καὶ οἱ Παρισινοὶ ἐκπλήσσονται συχνάκις βλέποντες ἐπὶ τῶν τροχιῶν τοῦ ἵπποσιδηροδρόμου ὀλισθαίνουσας σιγῆλῶς ἠλεκτροκινήτους ἀμαξᾶς.

Τὰ διὰ τοῦ ἀτμοῦ λοιπὸν Tramways, ἄτινα δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τὴν ἐν ταῖς πόλεσι συγκοινωνίαν διὰ τὴν βαρείαν καὶ τερατώδη αὐτῶν μηχανήν, ἣτις διὰ μὲν τοῦ κρότου καὶ τῶν οἰκίων συριγμῶν τῆς κατετρόμαξε τοὺς ἵππους καὶ τοὺς ἀμαξηλάτας, διὰ δὲ τῆς ἐξακοντίσεως κυμάτων μέλανος καπνοῦ ἐρρύπαινε τὰς οἰκίας καὶ τὰ πάντα, ἀντικαθίστανται ἤδη διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ Tramway φέροντος εἰς τὸ βάθος αὐτοῦ κεκρυμμένην τὴν ἠλεκτρικὴν του κινητήριον μηχανήν, οὐδένα, οὐδέ τὸν ελάχιστον θόρυβον παράγοντος, δι' ὃν οἱ ἀμαξηλάται νὰ δυνήθωσι νὰ ἐκφέρωσι μεμψιμοιρίας διὰ τοὺς ἵππους τῶν ἀμαξῶν τῶν. Ἀλλὰ τί λέγω; παρ' ὀλίγον ἐλησθήσονται, καὶ ἀμαξηλάται καὶ ἵπποι καταδικάζονται

προσεχῶς εἰς διηνηκὴν ἰσθίον ἀργίαν! Οἱ εὐφροεῖς ἠλεκτρολόγοι δὲν παρημέλησαν καὶ τὰς κοινὰς ἀμαξᾶς· ἐμελέτησαν, ἐνέκυψαν καὶ εἰς τὸ ζήτημα τῶν κοινῶν ἠλεκτραμαξῶν. Ἐνταῦθα ὅμως δὲν ὑπάρχουσιν οὔτε σιδηραὶ τροχικαὶ οὔτε σύρματα, δι' ὧν νὰ πέμπηται εἰς τὴν ἀμαξάν τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα ἐκ τοῦ σταθμοῦ. Ἐν τῇ κοινῇ ἀμαξῇ ὁ ἠλεκτρικὸς κινητήριος μηχανισμὸς συνίσταται ἐκ συμπυκνωτήρων πληρωμένων ἐκ τῶν σταθμῶν ἠλεκτρισμοῦ καὶ κινούντων τὸν ἠλεκτροκινητήρα, τὸν στρέφοντα τοὺς τροχοὺς τῆς ἀμαξῆς.

Πρῶτον πείραμα ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Γουστάβου Τρουβὲ ἐν Παρισίοις ἐν τῇ ὁδῷ Βαλοᾶ τῷ 1881 διὰ ποδοκινήτου δίφρου (vélocipède). Κατόπιν ὅμως ἐγένοντο πλεῖστα ἄλλα ἀμαξῶν κοινῶν μετὰ θαυμαστῆς ἐπιτυχίας, καὶ ἰδίως τὴν 3 λήξαντος ἐν τοῖς Ἑλλασίοις Πεδίοις διὰ λεωφορείου, οὗ ἐπέδειξαν ὁ ὑπουργὸς τῶν Ταχυδρομείων καὶ Τηλεγράφων Cochery, ὁ Λεσσεψ καὶ διάφοροι βουλευταὶ καὶ ἐπίσημοι μηχανικοί. Ὑπὸ τὰς ἐδρας τῆς ἀμαξῆς εἶχον τοποθετηθῆ οἱ συμπυκνωτήρες δίδοντες 72 ἵππων δύναμιν. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ πειράματος ἦτο πλήρης· ἡ ταχύτης ὑπῆρξεν ἀνωτέρα τῆς τῶν συνήθων δι' ἵππων ἀμαξῶν. Τὸ λεωφορεῖον ἠδύνατο εὐχερέστατα νὰ διευθύνηται καὶ νὰ στρέφεται μετὰ καταπληκτικῆς ἀληθῶς εὐκολίας καὶ ταχύτητος.

Παράλληλως εἰς τὰς ἐξαιτίας ταύτας δοκιμασθεὶς περὶ τὴν συγκοινωνίαν τῆς ξηρᾶς δὲν παρημέληθη καὶ ἡ διὰ θαλάσσης. Τὸ πρῶτον ἠλεκτρικὸν πλοῖον ἀποτυχόν, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, ἐνεφανίσθη ἐπὶ τοῦ Νέβα ποταμοῦ τῷ 1839. Μετὰ 42 ἀκριβῶς ἔτη, ἢ τοὶ τῷ 1881 ἐπανελαμβάνετο τὸ πείραμα μετ' ἐπιτυχίας ὑπὸ τοῦ Γουστάβου Τρουβὲ ἐν τῷ Σηκουάνα ποταμῷ. Τὸ πλοῖον αὐτοῦ 8 μέτρων μήκους εἶχε ταχύτητα 12 χιλιομέτρων ἐκάστην ὥραν. Τὸ ἐπόμενον ἔτος 1882 τὰ πειράματα τῆς ἠλεκτροπλοίας ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ ἐν Λονδίῳ Ταμῆσεως ποταμοῦ, ἔνθα ἡ ταχύτης τοῦ πλοιαρίου ὑπελογίσθη 8 κόμβους καθ' ὥραν. Δὲν ὑπολείπεται λοιπὸν καὶ ἐνταῦθα ἢ ἐν ἑτι βῆμα εἰς τὴν δημιουργίαν ἠλεκτρικοῦ ναυτικοῦ!

Ὑπολείπεται ἔτι ἐν ἑτερον μέσον συγκοινωνίας, ἡ ἀναέρια! Ἀρὰ γε ἐν τῇ παντοδυναμίᾳ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ δὲν ὑποφώσκει καὶ ἡ ἐπιτυχία ταύτης διὰ τῆς κινητηρίου δυνάμεως αὐτοῦ, ἡ πραγματοποιήσις τοῦ ὀνειρου τούτου, διὰ τὸ ὅτι οἱ οἱ δὲν καταβλήθησαν μόχθοι καὶ θυσίαι καὶ ὅποιοι δὲν ἔπασσαν θύματα τῆς

ἐπιμόνου ἀφοσιώσεώς των! Νὰ ἐλπίσωμεν λοιπὸν, ὅτι μετ' ὀλίγον ὁ ἄνθρωπος δὲν θὰ θεωρῆ μετὰ ζηλοτύπου βλέμματος τοὺς ἐλευθέρους τοῦ ἀέρος κατοίκους, τὰ περρωτὰ ἐμφυγα ὄντα; ὅτι θὰ διατρέχῃ τὴν ἀτμόσφαιραν ἐκ τοῦ ἐνὸς πόλου τῆς γῆς ἐπὶ τὸν ἕτερον μετὰ ταχύτητος καὶ ὑπὸ τῶν πτηνῶν αὐτῶν ζηλευτῆς; Ὅποια πρόοδος! Αἱ διὰ ξηρᾶς, αἱ διὰ θαλάσσης, αἱ διὰ τῶν ἀέρων συγκοινωνίαι; θὰ ἀνθραμιλλῶνται ἀλλήλαις μετὰ θερμότητος. Ὅποια μεταμόρφωσις! Ἐκτὸς τῶν πλείστων ἄλλων διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ὠσελημάτων, ὅποιον βῆμα προόδου δὲν θέλει συντελεσθῆ καὶ εἰς τὴν στρατιωτικὴν τέχνην! Ἡ πανίσχυρος καὶ φεβερὰ νῦν ναυτικὴ δύναμις Ἀγγλίας ἴσως τότε θέλει ὑποκύβει ὑπὸ νέαν τινὰ ἀεροστατικὴν καλῶς κατηρτισμένην εὐρωπαϊκὴν δύναμιν! Ὅποια ἀληθῶς ἀνατροπὴ! . . .

Πρὶν περατώσωμεν ἐνταῦθα τὸ ἀρθρον ἡμῶν, ἃς μνημονεύσωμεν καὶ τὴν προσεχῆ σύστασιν ἐν Παρισίοις σπουδαιοτάτης ἠλεκτρικῆς ἐταιρίας, ἣτις θέλει χρησιμεύσει ὡς κέντρον πληροφοριῶν ἐπὶ τῶν προόδων τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἐν ἀπάσῃ τῇ οἰκουμένῃ καὶ ὡς κύριος μοχλὸς τῆς διαδόσεως τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, τῆς ἀναπτύξεως καὶ τελειοποιήσεως αὐτοῦ διὰ διαφόρους ἐπιστημονικὰς καὶ κοινωνικὰς ἀνάγκας. Ἡδη ἐσχηματίσθη ἡ πρώτη ἐπιτροπὴ ἐκ προσώπων σπουδαίων, ἀπάντων μελῶν τῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων, ἵνα μελετήσωσι τὸ ζήτημα καὶ ὀρίσωσι τὰς βάσεις τῆς σπουδαιοτάτης ταύτης, ἴσως παγκοσμίου, ἐταιρίας.

Παρισινοὶ, 31 Ἀγούστου (ἑ.ν.) 1883.

Φ*

Ἐκ τοῦ Μαρκόκου, συγγραφεῆς τοῦ γνωστοτάτου Ἰταλοῦ συγγραφέως Ἐδμόνδου δὲ Ἀμίαι, οὐτινος καὶ ἄλλα ἔργα ἔχουσι δημοσιεῖσθαι ἐν τῇ "Ἐστία", καταχωρίζομεν ἐκ τῆς Ἰταλικῆς Ἐξελληνισμένου τὸ κατωτέρω περίεργον κεφάλαιον.

ΕΝ ΓΕΥΜΑ

εἰς τοῦ μεγάλου Βεζίρη τοῦ Μαρκόκου.

Χθὲς ἐγευματίσαμεν εἰς τοῦ μεγάλου Βεζίρη Ταῖβ βὲν Ἰαμανί τοῦ ἐπινομαζομένου Βασιλεῖος, ὅπερ κατὰ τινὰς μὲν σημαίνει νικητῆς εἰς τὸ παιγνίδιον τῆς σφαίρας, κατ' ἄλλους δὲ πατῆρ εἰκοσιν ὑἱῶν. Εἶναι δὲ μέγας Βεζίρης ψιλῶ μόνον ὀνόματι, διότι ὁ πατὴρ του ἔσχε τὸ ἀξίωμα ἐκεῖνο ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ πρώην Σουλτάνου.

Ὁ ἄνθρωπος, ὅστις εἶχε σταλῆ ἵνα μᾶς προσκαλέσῃ ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ πρεσβευτοῦ ἐνώπιόν μας.

— Ὁ μέγας Βεζίρης Ταῖβ βὲν Ἰαμανί Βασιλεῖος, — εἶπε μετὰ πολλῆς σοβαρότητος, —

παρκαλεῖ τὸν πρεσβευτὴν τῆς Ἰταλίας καὶ τὴν ἀκολουθίαν αὐτοῦ νὰ εὐδοκήσῃ νὰ γευματίσῃ σήμερον εἰς τὸν οἶκόν του.

Ὁ πρεσβευτῆς εὐχαρίστησε.

— Ὁ μέγας Βεζίρης Ταῖβ βὲν Ἰαμανί Βασιλεῖος, — ἐξηκολούθησεν ὁ ἄνθρωπος μετὰ τῆς αὐτῆς σοβαρότητος — παρκαλεῖ ὡσαύτως τὸν πρεσβευτὴν καὶ τὴν ἀκολουθίαν αὐτοῦ νὰ φέρωσι μεθ' ἐκείτων πηροῦνια καὶ μαχίρια καὶ νὰ συμπαραλάβωσι καὶ τοὺς ὑπῆρέτας των ἵνα τοὺς ὑπηρετήσωσι εἰς τὴν τράπεζαν.

Ἐπορεύθημεν πρὸς τὸ ἐσπέρας πάντες ἐν ἐπισημῇ στολῇ μετὰ λευκοῦ λαϊμοδέτου, ἐριπποῖ, ἀκολουθούμενοι ὑπὸ τῶν συνήθων ἐνόπλων ἀνδρῶν. Δὲν ἐνθυμούμαι εἰς ποῖον μέρος τῆς πόλεως ἔκειτο ἡ οἰκία, τόσαι ἦσαν αἱ περιδρομαὶ καὶ αἱ στροφαί, τὰς ὁποίας εἶχον ἐν κίβητι, αἱ ἀναβάσεις καὶ καταβάσεις διὰ δρομίσκων ἐσκεπασμένων, σκοτεινῶν, ἀγκισίων, ἔχοντες καθ' ἑκάστην στιγμήν τὸν νοῦν μας νὰ κυβερνήσωμεν διὰ τοῦ χαλινοῦ τὰς ἡμιόλους, αἰτινες ὀλισθαίνον καὶ νὰ κλινώμεν τὰς κεφαλὰς διὰ νὰ μὴ προσκρούωμεν πρὸς τὰς καθύγρους καμάρας τῶν ἀτελευτήτων στοῶν.

Ἀριππεύομεν ἐν σκοτεινῷ διαδρομῇ καὶ εἰσερχόμεθα ἐκεῖθεν εἰς εὐρύχωρον αὐλὴν ὀρθογώνιον, τῆς ὁποίας τὸ ἔδαφος ἦτο ἐστρωμένον διὰ ψηφιδωτοῦ. Περιεκυκλούτο ἡ αὐλὴ αὕτη ὑπὸ ὑψίστων λευκῶν παραστάδων, ἐφ' ὧν ἐκυρτοῦντο μικρὰ τόξα κεκοσμημένα δι' ἀραβουργημάτων ἐκ μαρμαρώματος κεχρωματισμένα πράσινα· τὸ ὅλον ἀποτελεῖ παράξενον μαυροσυριοβαλτωνικὸν ἀρχιτεκτόνημα, τὸ ὅποτον μᾶς ἐνεποίει τέρψιν ἅμα καὶ θαυμασμόν. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς αὐλῆς ἀνέβλυζον ἀπὸ ἐπτά ἐκ λευκοῦ μαρμαρώου δεξαμενῶν ἐπτά ὑψηλοὶ κρουνοὶ, ὧν τὸ κελάρυσμα τὸ πολὺ ὠμοιάζε πρὸς βραχθαίως καταφερομένην βροχὴν. Ἦσαν περίσθινοι ἡμίκλειστοι καὶ ἀνά δύο μικρὰ παράθυρα. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο βραχυτέρων τοῦ ὀρθογωνίου πλευρῶν ἠνοιγόντο ἀνά μίαν μεγάλην θύραν, δι' ὧν εἰσῆρχετο εἰς δύο αἰθούσας, παρὰ τὸν οὐδὸν δὲ τῆς μιᾶς ἐκ τῶν δύο τούτων θυρῶν μᾶς περιέμενε πίζος ὁ μέγας Βεζίρης, ἔχων ὀπισθὲν του δύο γηραιούς μαυροσυρίους συγγενεῖς του, δεξιὰ δὲ καὶ ἀριστερὰ ἴσαντο δύο σειραὶ δούλων, ἡ μὲν ἀνδρῶν ἡ δὲ γυναικῶν.

Ἀφ' οὗ ἔγειναν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν αἱ συνήθεις φιλοφρονήσεις, ὁ μέγας Βεζίρης ἐκάθησεν ἐπὶ τινος σελετῆ ἐρειδομένου κατὰ μήκος τοῦ τοίχου, ἐσταύρωσε τοὺς πόδας, ἐσφιγξεν πρὸς τὴν κοιλίαν του δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν στρογγύλον προσκέφαλον, κατὰ τὴν γνωστοτάτην αὐτοῦ συνήθειαν καὶ ἐμεινεν ἔπειτα οὕτω τοποθετημένος χωρὶς δι' ὅλου νὰ κινήθῃ καθ' ὅλην τὴν ἐσπέραν.

Ἦτο τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν, ἰσχυρὸς, ἐ-

χων κανονικωτάτους του προσώπου τους χαρακτήρας, ἀλλ' ὄχι καὶ συμπαθητικούς, διότι ἐλαμπεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του δὲν ἤξεύρω ὅποια τις λάμψις, ἥτις ὑπεδήλωνε κίβδηλον ἄνδρα. Ἐφόρει φακίολιον καὶ λευκὸν κροτάφι, ὠμίλει δὲ μετὰ πολλῆς ζωηρότητος καὶ ἠχηρῶς ἐγέλα εἰς πᾶσαν λέξιν εἴτε ἰδίαν εἴτε ἄλλου, ἀναρίπτων εἰς τὰ ὀπίσω τὴν κεφαλὴν καὶ ἐξακολουθῶν νὰ κρατῇ χάσκον τὸ στόμα πολὺν χρόνον ἀφ' οὗ εἶχεν ἤδη σβεσθῆ ὁ γέλως.

Πρὸς τοὺς τοίχους ἐκρέμαντο μικραὶ εἰκόνες μετ' ἐπιγραφῶν ἐκ τοῦ Κορανίου, γεγραμμένων διὰ χρυσῶν γραμμῶν, ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς αἰθούσης ὑπῆρχε τράπεζα, ὁμοία πρὸς ἐκείνας, τὰς ὁποίας βλέπει τις εἰς τὰ ξενοδοχεῖα τῶν χωρίων καὶ τινὰ ἀγροτικὰ καθίσματα, περίξ δὲ λευκοὶ σελτέδες ἐν εἶδει σοφάδων, ἐφ' ὧν ἐρρίψαμεν τοὺς πῖλους μας.

Ὁ βὲν Ἰαμανὶ ἠνοιξε ζωηρὰν συνομιλίαν πρὸς τὸν πρεσβευτὴν, τὸν ἠρώτησεν ἂν ἦτο νυμφευμένος, διὰ τί δὲν ἐνυμφεῖτο, τῷ εἶπεν ὅτι ἂν εἶχε σύζυγον θὰ ἦτο μεγάλη δι' αὐτὸν εὐχαρίστησις νὰ τὴν ἰδῆ εἰς τὸ γεῦμα του, ὅτι ὁ τῆς Ἀγγλίας πρεσβευτῆς εἶχε συμπαραλάβει εἰς ἐν τοῦ γεύμα τὴν θυγατέρα του, ἥτις εἶχε πολὺ εὐχαριστηθῆ, ὅτι πάντες οἱ πρέσβεις ἔπρεπε νὰ νυμφεῖνται ἐπίτηδες διὰ νὰ ὀδηγῶσι τὰς γυναῖκας τῶν εἰς τὸ Φέξ καὶ νὰ γευματίζωσι μετ' αὐτῶν εἰς τὸν οἶκόν του—καὶ ἄλλας τοιαύτας ὁμιλίαις διακοπτομένης ὑπὸ ἀσθέτου γέλωτος.

Ἐν τῷ ὠμίλει ὁ Βεζίρης, ἐγὼ καὶ οἱ ζωγράφοι, καθήμενοι παρὰ τὸν οὐδὸν τῆς θύρας, παρετηροῦμεν λαθραίως τὰς δούλας, αἵτινες κατὰ μικρὸν λαβοῦσαι θάρρος ἐκ τῆς εὐμενοῦς μας περιεργείας εἶχον πλησιάσει, χωρὶς νὰ τὰς ἰδῆ ὁ Βεζίρης, σχεδὸν μέχρις ἡμῶν καὶ ἐστάθησαν ἔπειτα εἰς τὴν θέσιν ἐκείνην παρατηροῦσαι ἅμα καὶ ἐπιδεικνύμεναι μετὰ προφανοῦς εὐαρεσκείας. Ἦσαν ὅλαι ὀκτὼ ὠραῖαι νεάνιδες ἀπὸ δεκαπέντε ἕως εἰκοσιν ἐτῶν, τινὲς μὲν ὑπομέλαινοι, ἄλλαι δὲ μαῦραι, μὲ μεγάλους ὀφθαλμούς, διατεταμένους μυκτῆρας, προεξέχοντα τὰ στήθη, ἐνδεδυμέναι ἐσθῆτας λευκὰς καὶ περιεζωσμέναι περὶ τὴν ὀσφὺν διὰ πλατείαις κεντημένης ζώνης· εἶχον γυμνοὺς τοὺς βραχίονας καὶ τοὺς πόδας, ἐφόρον δὲ ψέλλια εἰς τὰ μετακάρπια, μεγάλους ἀργυροὺς κύκλους εἰς τὰ ὦτα καὶ δύο μεγάλους δακτυλίους περὶ τὰς κνήμας. Ἐρκίνοντο ὅτι οὐδένα θὰ εἶχον ἐνδοιασμὸν νὰ ἐπιτρέψωσιν εἰς χεῖρα χριστιανικὴν νὰ θωπεύσῃ τὰς παρειὰς τῶν. Ὁ εἰς ἐκ τῶν ζωγράφων ἐπέστησε τὴν προσοχὴν τοῦ συναδέλφου του πρὸς τὸν πόδα μιᾶς ἐξ αὐτῶν, ὅστις ἦτο κἀλλιστος ἐκείνη τὸ ἐνόησε καὶ ἀμέσως ἤρχισε νὰ παρατηρῇ τὸν πόδα τῆς μετὰ πολλῆς περιεργείας. Πᾶσαι δὲ αἱ ἄλλαι ἐμμήθησαν τὴν πρῶ-

τὴν παραβάλλουσαι τοὺς ἰδίους πόδας πρὸς τοὺς πόδας ἐκείνης. Ὁ αὐτὸς ζωγράφος διέτεινεν αἴφνης τὸν τέως συνεσταλμένον κυλινδρῖκόν του πῖλον· αἱ δούλαι ὀπισθοχώρησαν ἐν βῆμα, ἔπειτα ἐμειδίασαν καὶ ἐπλησίασαν. Ἀλλ' ἠκούσθη τότε ἡ φωνὴ τοῦ βὲν Ἰαμανὶ προστάζοντος νὰ εἰπωσι νὰ παρατεθῆ ἡ τράπεζα καὶ ἀπῆλθον.

Ἡ τράπεζα παρετέθη ὑπὸ τῶν ἡμετέρων στρατιωτῶν, δούλος δὲ τις τῆς οἰκίας ἐνέπηξεν ἐν τῷ μέσῳ τρεῖς μεγάλας λαμπάδας ἐκ καθαρῶν κηροῦ ποικίλου χρώματος. Τὰ πινακίδια ἦσαν τοῦ Βεζίρη, ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχον οὔτε δύο ὁμοία, ἄλλα ἦσαν μεγάλα καὶ ἄλλα μικρά, τινὰ μὲν λευκὰ τινὰ δὲ χρωματιστὰ, ἄλλα ἀρίστης ποιότητος καὶ ἄλλα προστυχότατα. Καὶ τὰ χειρόμακτρα δὲ ἦσαν τῆς οἰκίας, ἀλλὰ καὶ ταῦτα βαμβακερὰ μὲν πάντα, ἀλλὰ διαφόρου μεγέθους, ἀστρήφωτα, κοπέντα ἐν βίαι καὶ ὅπως ὅπως ὀλίγας ὥρας πρὸ τοῦ γεύματος.

Ἦτο ἤδη νύξ ὅτε ἐκαθήσαμεν εἰς τὴν τράπεζαν. Ὁ μέγας Βεζίρης ἔμεινεν εἰς τὴν θέσιν του ἐπὶ τοῦ σελτέ μὲ τὸ προσκέφαλον ἐπὶ τῆς κοιλίας, διελέγετο δὲ πρὸς τοὺς δύο συγγενεῖς του καὶ ἐγέλα ἀδικόπως.

Δὲν θὰ περιγράψω τὸ γεῦμα διότι δὲν θέλω νὰ ἀναξέσω λυπηρὰς ἀναμνήσεις· λέγω μόνον ὅτι εἶχον παρατεθῆ τριάκοντα φαγητὰ, ἦτοι τριάκοντα βραεῖα συμφοραῖ, χωρὶς νὰ ὑπολογισθῶσιν αἱ μικρότερα ἡσυχαστικαὶ τῶν γλυκιμάτων.

Μετὰ τὸ δέκατον πέμπτον φαγητὸν, ἐπειδὴ ἀπέβαινε καθ' ὑπερβολὴν δύσκολος ἡ ἐξακολουθησις τοῦ ἀγῶνος χωρὶς νὰ βρέξωμεν τὰ χεῖλη μας δι' ὀλίγου οἴνου, ὁ πρεσβευτῆς παρήγγειλεν εἰς τὸν Μορτέον νὰ ἐρωτήσῃ τὸν Βεζίρη ἂν εὐηρεστεῖτο νὰ μᾶς ἀφίση νὰ φέρωμεν φιάλας τινὰς καμπανίτου. Ὁ Μορτέος ὠμίλησε περὶ τούτου εἰς τὸ ὠτίον τοῦ Σελάμ καὶ ὁ Σελάμ ἐπανέλαβε τὴν αἴτησιν εἰς τὸ ὠτίον τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος.

Ἡ Αὐτοῦ Ἐξοχότης ἤρχισε μακρὰν περὶ τῆς αἰτήσεώς μας ἀπάντησιν πρὸς τὸν Σελάμ, χαμηλῆ τῆ φωνῆ, ἡμεῖς δὲ μετὰ στενοχωρίας παρηκολουθοῦμεν διὰ τῆς ἀκρας τοῦ ὀφθαλμοῦ τὴν φυσιογνωμίαν τῆς Ἐξοχότητός του, ἵνα διακρίνωμεν ὅποιον τινὰ ἐκδᾶσιν θὰ ἐλάβανε τὸ διάδημά μας· αἱ παρατηρήσεις μας ὅμως δὲν μᾶς ἐδίδον πολὺ θάρρος.

Ὁ Σελάμ ἠγέρθη περίλυπος καὶ ἀνήνεγκε τὴν ἀπόκρισιν εἰς τὸ ὠτίον τοῦ Μορτέου, ὅστις μᾶς ἀπεσθόλωσε διὰ τῶν ἐξῆς λόγων·

— Ὁ μέγας Βεζίρης λέγει ὅτι δὲν θὰ εἶχε δυσκολίαν . . . ὅτι μάλιστα εὐχαρίστως θὰ συγκατετίθετο . . . ἀλλ' ὅτι ὅμως τὸ πρᾶγμα θὰ ἦτο ἀτοπὸν . . . ὅτι θὰ ἐκηλιδώνοντο τὰ ποτήρια . . . ἴσως καὶ ἡ τράπεζα, καὶ ὅτι ὅπωςδήποτε ἡ ὕψις,

ἡ ὀσμὴ . . . τὸ καινοφανὲς τοῦ πράγματος . . .

— Ἐνόησα, ἐνόησα, — ἀπεκρίθη ὁ πρεσβευτῆς— ἄς μὴ γείνη πλέον λόγος.

Τὰ πρόσωπα πάντων αὐτομάτως ἐχρωματίσθησαν ὑποπράσινα.

Ἀφ' οὗ ἐτελείωσε τὸ γεῦμα, ὁ πρεσβευτῆς παρέμεινεν ἵνα συνομιλήσῃ πρὸς τὸν Βεζίρη. ἡμεῖς δὲ ἐξήλθομεν τῆς αἰθούσης. Ἦτο σκότος καὶ ἐπιπτε ψιλὴ βροχὴ. Εἰς τὴν ἄλλην αἰθούσαν, εἰς τὸ βάθος τῆς αὐλῆς ὑπὸ τὸ φῶς μιᾶς λαμπάδος ἐγευμάτιζον καθήμενοι χκαμαὶ ὁ καθῆς μετὰ τῶν ἀνθρώπων του καὶ οἱ γραμματεῖς τοῦ μεγάλου Βεζίρη. Ἐξ ὅλων τῶν μικρῶν παραθύρων τῶν τεσσάρων τοίχων, ἀτινα ἐφωτίζοντο ἀπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς αἰθούσης, ἐκρυφοκύνταζον γυναῖκες καὶ παιδιὰ, ὧν ἡμεῖς ἐξωθεν διακρίνομεν τὸ μαῦρον διάγραμμα. Διὰ τινος ἡμιανοικτῆς θύρας τοῦ ἰσογείου ἐφαίνετο ἄλλη αἰθούσα λαμπρῶς φωτισμένη, ὅπου ἐκάθηντο κύκλῳ ἢ ἦσαν ἡδυπαθῶς ἐξηπλωμένοι αἱ γυναῖκες τοῦ μεγάλου Βεζίρη φοροῦσαι ὡσπερ βασιλισσαι διαδήματα, ἀλλ' ἐλαφρῶς ἀποκρυπτόμεναι ὑπὸ τοῦ ἀρωματώδους καπνοῦ, ὅστις ἀνέβαινεν ἀπὸ τῶν πρὸς τοὺς πόδας τῶν κλισίων ἀνέβαινον ἀπὸ τῶν πρὸς τοὺς πόδας τῶν κλισίων καὶ ἤρχοντο μετὰ τὸ ἐστικτωρῖον καὶ τῶν μαγειρείων διερχόμενοι διὰ τῆς αὐλῆς, εἰσῆρχοντο πότε εἰς τὴν μίαν θύραν καὶ πότε εἰς τὴν ἄλλην, ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον. Θὰ ἦσαν πενήκοντα τοῦλάχιστον πρόσωπα εἰς κίνησιν καὶ ὅμως οὔτε φωνὴν ἤκουες οὔτε βῆμα οὔτε ψιθύρισμα. Ἐνόμιζες ὅτι ἦσαν ἄφωνα καὶ μυστηριώδη πρόσωπα φαντασματικῆς τινος παραστάσεως ἐκπληκτοὶ καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τούτῳ, μακρὸν χρόνον ἐμείναμεν παρατηροῦντες ἀπὸ τοῦ σκότους, ὅπου ἐκρυπτόμεθα, χωρὶς οὐδὲ λέξιν νὰ προσφέρωμεν.

Ἀπερχόμενοι εἶδομεν κρημάμενον πρὸς τινὰ τῶν παραστάδων τῆς αὐλῆς χονδρὸν λωρίον μὲ πολλοὺς κόμβους. Ὁ διερμηνεὺς ἠρώτησε δούλόν τινὰ τῆς οἰκίας εἰς τί ἐχρησίμευεν ἐκεῖνο τὸ λωρίον.

— Νὰ μᾶς μαστιγῶνωσιν, —εἶπε.

Ἰπεύομεν πάλιν καὶ κατευθυνόμεθα πρὸς τὴν οἰκίαν μας συνοδευόμενοι ὑπὸ σμήνηους δούλων τοῦ Βεζίρη κρατούντων φανούς. Τὸ σκότος ἦτο ψηλασπῆτὸν καὶ ἡ βροχὴ βαρύνουσα. Εἶναι ἀδύνατον νὰ φαντασθῆ τις τὴν παραζένον ἐντύπωσιν, ἣν ἔκαμινεν ἡ μακρὰ ἐκείνη ἵππασια, ἡ σειρὰ τῶν φανῶν, ὁ ὄμιλος τῶν ἐνόπλων καὶ κουκουλωμένων ἀνδρῶν, τὸ ἐκκωφαντικὸν κρότημα τῶν ποδῶν τῶν ἵππων, ὁ θόρυβος τῶν ἀγρίων κραυγῶν διὰ μέσου τοῦ λαβυρίνθου τῶν στενῶν δρομίσκων καὶ τῶν ἐσκεπασμένων διαδρόμων καὶ ἐν τῇ βαθυτάτῃ σιγῇ τῆς κοιμωμένης πόλεως. Ἐνόμιζες ὅτι εἶναι πένθιμος συνοδία βαδίζουσα διὰ τῶν μαζιάνδρων ἀπερᾶντου

σπηλαίου ἢ κρυφία στρατιωτῶν ὀδοπορίας νύκτωρ δι' ὑπογείων στοῶν προχωροῦσα ἵνα αἰφνης καταλάβῃ ἐχθρῖκὸν φρούριον. Αἰφνης ἡ συνοδία ἐστάθη, νεκρικὴ σιγὴ ἐπεκράτησε καὶ διεκρίναμεν φωνὴν λέγουσαν ἀραβιστί.— Ἡ ὁδὸς εἶναι κεκλεισμένη!— Μετὰ μίαν στιγμὴν ἠκούσθη κρότος πολλῆς κτυπημάτων. Οἱ στρατιῶται τῆς συνοδίας μας προσεπάθουν μὲ τὰ κοντάκια τῶν τουφεκίων νὰ διαρρηξῶσι μίαν ἐκ τῶν χιλίων πυλῶν, αἵτινες τὴν νύκτα ἐμποδίζουσι τὴν κυκλοφορίαν διὰ τῶν ὁδῶν τοῦ Φέξ. Ἡ ἐργασία διήρκεσεν ἐπ' ὀλίγον· ἡστραπτεν, ἐθρόντα, ἐβρεχεν· αἱ δούλαι καὶ οἱ στρατιῶται ἐπήγαιναν καὶ ἤρχοντο μὲ τοὺς φανούς καὶ διεγράφοντο μαῦραι αἱ μακρᾶι τῶν σκαι ἐπὶ τῶν τοίχων· ὁ καθῆς ὄρθιος ἐπὶ τῶν ἀναβολῶν ἠπεῖλει τοὺς ἀοράτους κατοίκους τῶν περίξ οἰκιῶν· ἡμεῖς δὲ ἐνετροφῶμεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς λαμπρῆς ἐκείνης εἰκόνας τοῦ Ῥεμβράνδ μετ' ἀπεριόριστου εὐχαριστήσεως. Τέλος τὰ κτυπήματα ἐδιπλασιάσθησαν, ἡ πύλη ἠνοιχθῆ καὶ ἐξηκολουθήσαμεν τὴν πορείαν μας. Ὀλίγον πρὶν ἢ φθάσωμεν εἰς τὸν οἶκόν μας, ὑπὸ τυμβοειδῆ καμάραν, ἐξ στρατιῶται τοῦ πεζικοῦ μᾶς ἐπαρουσίασαν ὄπλα διὰ τῆς μιᾶς μόνον χειρὸς, διὰ δὲ τῆς ἄλλης ἐκράτουν λύχνον ἀνημμένον· καὶ αὕτη ἦτο ἡ τελευταία σκηνὴ τῆς φανταστικῆς παραστάσεως τῆς ἐπιγραφομένης.— Ἐν γεῦμα εἰς τοῦ μεγάλου Βεζίρη.— Ἀλλ' ὄχι· ἡ τελευταία σκηνὴ ἦτο ὅτε, μόλις εἰσελθόντες εἰς τὴν αὐλήν μας ἐχύθημεν εἰς καταβρόχθισιν γαλλικῶν σαρδελλῶν καὶ εἰς καταρρόφισιν πολλῶν φιαλῶν οἴνου τοῦ Βορδώ. Τότε ὁ σὺντροφός μας Οὔσης ὑψῶνων τὸ ποτήριον ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν μας, ἀνέκραξε μὲ φωνὴν σεμνοτάτην.— Τῷ βὲν Ἰαμανὶ Βοασχερίν, μεγάλῳ Βεζίρη τοῦ Μαρόκου, χαριτοβούτως ξενίσαντί μας, ὁ Στέφανος Οὔσης, χριστιανικώτατα συγχωρῶν, ἀφιερώνει! Σ. . .

Η ΤΡΕΛΗ!

Φορεῖ μυστόπλακτο στεφάνι
στ' ἀπόπλεγά της τὰ μαλλιά,
Διαβρίν' ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴν στάνη
θεῖλὰ καὶ ἀγάλλα ἢ κοπελιὰ,
καὶ τραγουδαὶ ἀφαιρημένη
στὴ συμφορὰ τῆς τῆ βαρεῖα
— Φέρτε τὰ στέφανα! φέρτε κίριὰ!
γιατ' ὁ γαμβρὸς μὲ περιμένει!

Τὴ στάνη βλέπ' ἱρημωμένη,
τ' ἀρνικὰ σὲ χέρι ξενικὸν,
μὰ δὲν θυμάται πῶς ἡ καυμένη,
πῶς τῆς σκοτώσαν τὸ βοσκὸν.

1. Τοῦ ποιήματος τούτου γαλλικὴ μετάφρασις γενομένη ὑπὸ τοῦ μαρκησίου de Queux de Saint-Hilaire ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι «Revue des peuples Latins».

Καὶ τραγουδαί καὶ διαβαίνει
 μὲ τῆ γλωσσῆ τῆς τῆ θεωρίᾳ
 — Φέρτε τὰ στέφανα! φέρτε κερὶά!
 γιὰτ' ὁ γαμβρὸς μὲ περιμένει!

Ἀπὸ παιδί τὸν ἀγαποῦσε,
 κ' ἦταν ὁ γάμος Κυριακῆ;
 λευκονδυμένη καρτεροῦσε
 νὰ μαζευθοῦν οἱ ἰδικοί,
 νάρθοῦν οἱ φίλ' οἱ καλεσμένοι:
 ἀπὸ τὰ λόγυρα χωριστῶς
 — Φέρτε τὰ στέφανα! φέρτε κερὶά!
 γιὰτ' ὁ γαμβρὸς μὲ περιμένει!

Θωροῦν καπνοῦς! Ἄκοῦν τουφέκια!
 Ἔρχετ' ἡ νομικὴ πομπή!
 Ἄκοῦν φωναὶς καὶ τουμπάκια —
 Ἄνοιξτ', ἀνοίξετε νὰ μῶθ!
 Εἶν' οἱ παππάδες φορεμένοι,
 κ' εἶναι πολλή ἡ ἀργοπορίᾳ,
 — Φέρτε τὰ στέφανα! φέρτε κερὶά!
 γιὰτ' ὁ γαμβρὸς μὲ περιμένει!

Ἄνοιγ' ἡ θύρα καὶ κυττάζουν —
 Βόηθα Χριστὲ ἀπ' τὸν οὐρανὸ!
 Δεξιὰ κερβίᾳ οἱ κλέρταις σφάζουν,
 ὅπου κ' ἂν εἴδρου Χριστιανό!
 Τοὺς ῥώσσους φεύγουν ἑντροπιασμένοι,
 καὶ καίγουν τ' ἄφταιστα χωριστῶς...
 — Κρύψτε τὰ στέφανα καὶ τὰ κερὶά,
 γιὰτ' εἴμαστ' ὅλοι σκοτωμένοι!

Ἡ στάνη γίνετ' ἄνου κάτου,
 ἔνου καὶ κάτου τὸ χωριστό!
 Τρίγ' ὁ γαμβρὸς μὲ τ' ἄρματά του,
 τρίγ' ὅλο τὸ συμπεθεριό,
 γιὰ νὰ γλυτώσουν τὴν κλεμμένη
 ἀπὸ τ' ἀνήμερα θεριά.
 — Ποῦναι τὰ στέφανα καὶ τὰ κερὶά;
 καὶ ποῦν ἡ νόψ' ἡ παιναιμένη;

Τοὺς μέθυσαν ὁ στολισμὸς τῆς,
 τ' ὄρατο σῶμά τῆς καὶ νερό!
 Σκοτώσαν τὸν γαμβρὸν ἐμπρός τῆς,
 σφάζαν τὸν γέρο τῆς γονιό,
 καὶ τὴν εὐβραν ζαλισμένη
 μέσ' στὰ βουναὶ τὰ μακρὰ!
 — Ποῦναι τὰ στέφανα καὶ τὰ κερὶά;
 ποῦν ὁ γαμβρὸς ποῦ περιμένει;

Τὸν εἶδε λαίψανο ἔμπροστά τῆς,
 ὅσν τὴν ἰπύραν μὲ σπουδή.
 Ἠσάλεψαν τὰ λογικά τῆς,
 θάρρει πῶς ζῆ, καὶ τραγουδεῖ
 — Παρακαλῶ γονατισμένη,
 κέρτε μ' ὅλα τὰ φλουριά,
 καὶ φέρτε στέφανα! φέρτε κερὶά.
 γιὰτ' ὁ γαμβρὸς μὲ περιμένει!

Κι' ἂν θέτε κ' ἄλλα, αὐτὸς, τ' ὁμῶναι,
 θὰ σὰς τὰ δῶσῃ στὴ στιγμή!
 Ἄφητε τὴ ζωὴ μου μόνο!
 Ἄφητε μόνο τὴν τιμὴ!
 Γίχετ' μιὰ κούρ' ἀτιμασμένη
 πῶ, νὰ καλλίτῃ στὰ χωριστῶς
 — Φέρτε τὰ στέφανα! φέρτε κερὶά!
 γιὰτ' ὁ γαμβρὸς μὲ περιμένει;

Ἦάνω στὴν ὄχθη γονατίζει,
 νομίζει κάποιος τὴν κρατεῖ.
 Κάποιος τὴν μάχεται νομίζει,
 νὰ τὸν ξεφογ' ἀδυνατεῖ,

καὶ κράζει μ' ὄψ' ἀπελπισμένη
 καὶ μὲ νεκρόγλωσσῃ θεωρίᾳ
 — Φέρτε τὰ στέφανα! φέρτε κερὶά!
 γιὰτ' ὁ γαμβρὸς μὲ περιμένει!

Ἀπὸ τὴν ὄχθη ξεπετιέται,
 πέφτει στὴν λίμνη τὰ νερά.
 Ἡ λίμν' ἀνοίγει καὶ σκορπίζεται
 καὶ ξανακλείει θλιθερά!
 Κ' εἶξ' ἀπ' τὴν ἄδυσσο δὲν μένει
 παρὰ μιὰ ἀντήγησι βαρεῖᾳ
 — Φέρτε τὰ στέφανα! φέρτε κερὶά!
 γιὰτ' ὁ γαμβρὸς μὲ περιμένει!
 Λονδίνον 9 Μαρτίου 1883.

Γ. Μ. ΒΙΖΥΝΟΣ.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ κ. Π* βλέπει τὸν δωδεκαετῆ υἱὸν τοῦ τύ-
 πτοντα ἄλλο παιδίον, μόλις ἐξκετῆς :

— Γεγάγκο, φωνάζει, δὲν ἔντρέπεσαι ἐσὺ, τόσω
 μεγάλος, νὰ κτυπᾷς ἕνα τόσω μικρὸ παιδί ;

— Μπα, καὶ σὺ εἶσαι περὶ μεγάλος ἀπὸ 'μέ-
 να' γιὰτὶ λοιπὸν δὲν ἔντρέπεσαι νὰ μὲ κτυπᾷς ;

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Τῶν γυναικῶν ἡ ἡλικία εἶνε ὠρολόγιον, ὅπερ
 κατὰ μὲν τὰ πρῶτα ἔτη πάντοτε 'πάγει ἐμ-
 πρὸς, κατὰ δὲ τὸ γῆρας πάντοτε μένει ὀπίσω.

Ἡ ἀρετὴ εἶνε ἡ ὑγεία τῆς ψυχῆς.

Ὁ ἀσφαλέστερος ἡμῶν προστάτης εἶνε ἡ ἀ-
 ξία μας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Γεγονὸς περιέργον ἀναγράφει ἐλβετικὴ τις
 ἐφημερίς :

Δύο περιηγηταὶ εὐρισκόμενοι ἐπὶ τοῦ ὄρους
Hundstein προσεβλήθησαν σφοδρῶς ὑπὸ μεγάλου
 ἀετοῦ, πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ ὁποίου ἠναγκά-
 σθησαν νὰ μεταχειρισθῶσι τὰς ὀδοιπορικὰς
 αὐτῶν βάρβους. Τὸ ἀρπακτικὸν ὄρνεον περι-
 πτατο ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς τῶν διαγράφων κύ-
 κλους καθισταμένους ὀλονὲν στενωτέρους, καὶ
 βάλλον ἀγρίους κρωγμούς. Εἶτα ὄρμα ἀκατά-
 σχεστον ὡς βέλος κατὰ τῶν δύο ὀδοιπόρων, αἰ-
 τινες μετὰ μεγίστου κόπου ἀπέκρουον τὰς
 προσβολὰς του, καὶ ἐπὶ τέλος ἠναγκάσθησαν
 νὰ υποχωρήσωσι. Πιθανὸν φαίνεται ὅτι ὁ ἀε-
 τὸς εἶχεν ἐκεῖ που τὴν φωλεάν του, καὶ ἐφο-
 βεῖτο μὴ οἱ ξένοι ἀπαγάγωσι τοὺς νεοσσούς του.